

PATVIRTINTA
Plungės rajono savivaldybės
Tarybos
2011 m. rugsėjo 29 d.
sprendimu Nr. T1-245

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS APLINKOS ORO KOKYBĖS VALDYMO 2011 – 2017 METŲ PROGRAMA IR JOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Aplinkos oro kokybės valdymo programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas (toliau – Programa) parengti remiantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymu (Žin., 1999, Nr. 98-2813; 2010, Nr. 54-2648), Aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzeno, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2010 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. D1-585/V-611 (Žin., 2010 Nr. 82-4364). Vadovaujantis valstybinio aplinkos monitoringo duomenimis, aplinkos oro užterštumo lygis reguliuojamas Programoje numatomomis priemonėmis.

2. Šioje Programoje vartojamos sąvokos ir apibrėžimai atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme (Žin., 1992, Nr. 5-75; 1996, Nr. 57-1335; 2004, Nr. 60-2121), Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatyme, Aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksida, benzeno, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normose vartojamas sąvokas.

II. PROGRAMOS PASKIRTIS, TIKSLAS, UŽDAVINIAI, ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIS

3. Aplinkos oro kokybės valdymo programa skirta oro kokybės valdymui Plungės rajono savivaldybės teritorijoje. Pasibaigus kalendoriniams metams, Savivaldybė, gavusi duomenų iš Valstybinio aplinkos monitoringo apie aplinkos oro užterštumo normų (toliau – Normos) viršijimą savivaldybės teritorijoje, turi imtis priemonių aplinkos oro užterštumo lygiui sumažinti iki nustatytos normos.

4. Programos tikslas – numatyti kompleksinius ir koordinuotus veiksmus bei oro kokybės valdymo priemones, siekiant užtikrinti, kad Plungės rajono aplinkos oro užterštumas sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzeno, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu neviršytų šiems teršalams nustatytos aplinkos oro kokybės normos, palaikyti ir toliau gerinti tinkamą aplinkos oro kokybę.

5. Programos uždaviniai:

- užtikrinti, kad Plungės rajono oro kokybė būtų vertinama ir valdoma vadovaujantis tais pačiais kriterijais, kaip kitose ES valstybėse narėse;
- riboti išmetamų į atmosferą teršalų kiekį energetikos, pramonės ir transporto sektoriuose;
- užtikrinti informacijos apie Plungės rajono aplinkos oro kokybę viešumą ir prieinamumą visuomenei.

6. Pagrindinis Lietuvos Respublikos darnaus vystymosi siekis – pagal ekonominio ir socialinio vystymosi, išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti esamą Europos Sąjungos vidurkį, pagal aplinkos taršos rodiklius – neviršyti Europos Sąjungos leistinių normatyvų,

laikytis tarptautinių konvencijų, ribojančių aplinkos taršą ir poveikį pasaulio klimatui, reikalavimų. Programos tikslai atitinka darnaus vystymosi strategijoje išskeltus uždavinius, o veikla skirta pagerinti gyventojų gyvenimo kokybę ir skatina darnų vystymąsi ne tik vietiniu, bet ir regioniniu lygmeniu.

Programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas Plungės rajono savivaldybei paruoštas remiantis LR teisės aktais, vadovaujantis Aplinkos ministerijos, Statistikos departamento informacija, Lietuvos oro kokybės monitoringo naudojant difuzinius ėmiklius I - mojo etapo apžvalga, bei Plungės rajono savivaldybės 2010 – 2017 strateginės plėtros planu (išrašas pridedamas priemonių plane) bei numatomas vykdyti 2011 – 2017 metais.

III. BENDRA INFORMACIJA APIE PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĘ

7. Plungės rajonas įsikūręs Lietuvos šiaurės vakaruose, Telšių apskrityje, kuriai priklauso didžioji Žemaitijos etnografinio krašto dalis (vakaruose apskritis ribojasi su Klaipėdos, pietuose - su Tauragės, pietryčiuose - su Kauno ir rytuose - su Šiaulių apskritimi). Rajonas ribojasi su Telšių apskričiai priklausančiomis savivaldybėmis: Mažeikių rajono savivaldybe, Telšių rajono savivaldybe, Rietavo savivaldybe ir Klaipėdos apskričiai priklausančiomis savivaldybėmis: Klaipėdos rajono savivaldybe, Skuodo rajono savivaldybe, Kretingos rajono savivaldybe.

Plungės rajono savivaldybė yra svarbių respublikinės reikšmės automagistralių sankirtoje. Šeši keliai Lietuvoje (iš viso 1602 km) yra įtraukti į Europos magistralinių kelių tinklą, vienas jų, besidriekiantis iš vakarų į rytus, kerta Plungės rajono savivaldybės teritoriją. Tai plentas E272 Klaipėda-Palanga-Šiauliai-Panevėžys-Ukmergė-Vilnius, kuris apjuosia didesniąją Lietuvos Respublikos dalį. Antrasis - plentas Kaliningradas - Tauragė – Mažeikiai - Ryga, kertantis Plungės rajono savivaldybę iš pietų į šiaurę. Šiomis automagistralėmis vyksta intensyvus tranzitinių autotransporto priemonių judėjimas iš Klaipėdos uosto į Šiaulius, Vilnių bei iš Rusijos Federacijos Respublikos į Latviją ir atvirkščiai. Kompleksinę transporto sistemą papildo per savivaldybės teritoriją nutiestas geležinkelis Klaipėda – Vilnius.

8. Plungės rajono savivaldybės teritorija – tai Plungės miestas – rajono administracinis centras ir 10 kaimiškųjų seniūnijų: Alsėdžių, Babrungo, Kulių, Nausodžio, Paukštakių, Platelių, Stalgėnų, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos ir Žlibinų. 60 km nuo Plungės miesto yra Klaipėdos uostas, tokiu pat atstumu – tarptautinės reikšmės Būtingės terminalas bei didžiausias Lietuvos kurortas – Palanga. Visi keliai, vedantys į didžiausias gyvenvietes, asfaltuoti. Rajone veikia apie 30 akcinių bendrovių, 230 uždarytųjų akcinių bendrovių, daugiau negu 40 žemės ūkio įmonių, per 1400 individualiųjų ir keliasdešimt kitų įmonių. Rajono pramonės išsivystymo lygis gana aukštas, buvusios ir naujai įsikūrusios įmonės diegia pažangias technologijas, atitinkančias ES standartus.

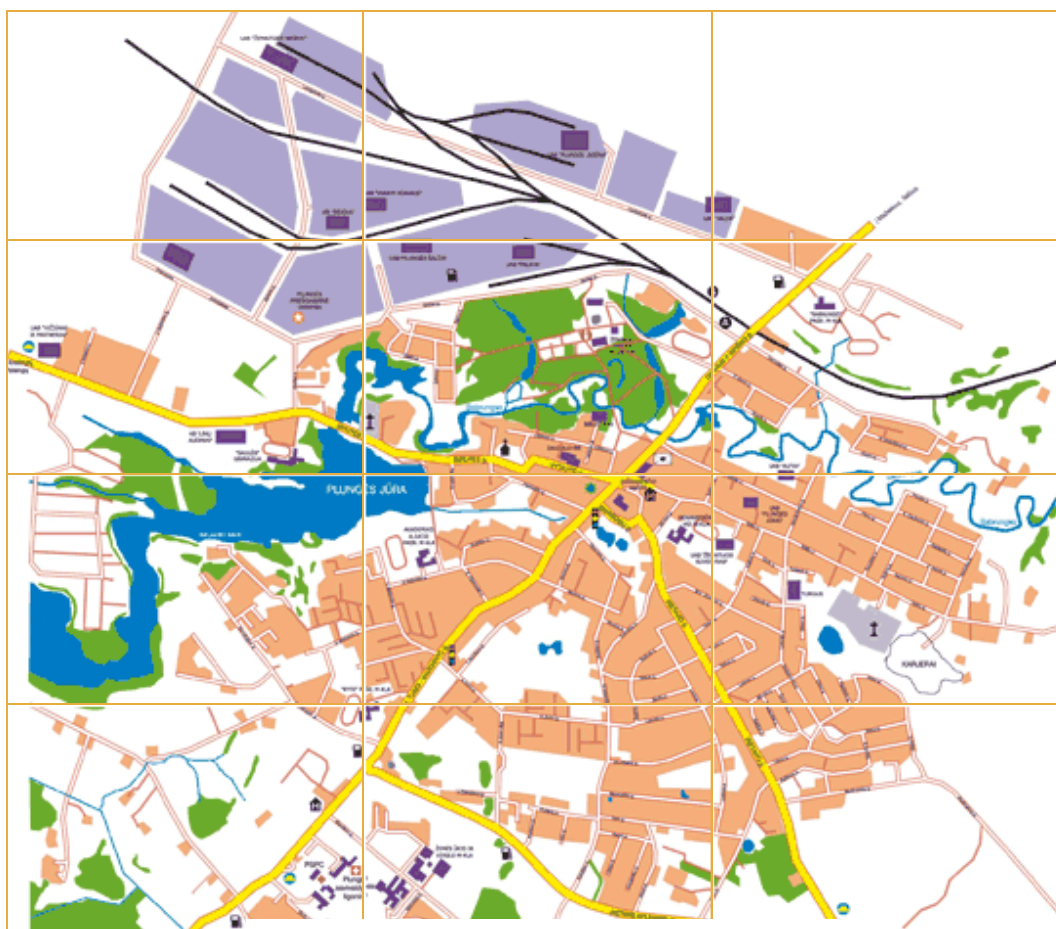
Plungės rajonas - tai ir dinamiškai besivystantis žemės ūkio kraštas, kuriame plėtojamas ekologiškai švarus pieno ir mėsos ūkis, vaisių, uogų ir daržovių auginimas, linų ir kitų techninių kultūrų auginimas bei perdirbimas. Su žemės ūkio sektoriumi vienu ar kitu būdu (ūkininkauja, dirba bendrovėje, turi sodybinį ūkį ir pan.) susiję daugiau kaip 90 proc. kaime gyvenančių šeimų. 2010 m. sausio 1 d. žemės ūkio naudmenų net 86,6 proc. sudarė ariamoji žemė (48742,56 ha). Dėl vyraujančių nederlingų, rūgščių dirvožemių, bendras žemės našumo balas siekia tik 30,4 - 33,7 balo. Augalininkystės srityje Plungės rajono savivaldybės ūkininkai gali pasiekti tik mažesnius nei vidutinius respublikos žemės ūkio augalų derliaus rodiklius.

Gyvulininkystei gamtinės sąlygos Plungės rajono savivaldybėje palankesnės, nors bendrasis pelnas ūkininkaujant Plungės rajono savivaldybės kaimo vietovėse yra vis tiek mažesnis, negu ūkininkaujant našiausiose Vidurio Lietuvos žemėse. Žemės ūkis yra daugiau negu vidutiniškai šalyje reikšmingas rajono ekonomikai.

Plungės rajone yra 9 saugomos teritorijos, kurių bendras plotas -27622 ha (~ 25 proc. visos Plungės rajono teritorijos). Pagrindinis Plungės rajono svetingumo ir turizmo infrastruktūros potencialas šiuo metu koncentruojasi Žemaitijos nacionaliniame parke ir Plungės mieste. O likusios Plungės rajono teritorijos rekreacinis potencialas nėra pakankamai išnaudojamas. Plungės rajonas yra lyderis Vakarų Lietuvoje pagal kaimo turizmo sodybų skaičių, o Lietuvoje nusileidžia tik į Aukštaitijos ežeryną patenkantiems Ignalinos, Molėtų, Lazdijų rajonams.

Rajone labiausiai plėtojamos kaimo turizmo paslaugos, o kitos alternatyvios ekonominės veikos nėra plačiai paplitę, nors turi dideles potencialias galimybes. Ypatingų žemės gelmių turtų rajone nėra, tačiau Plungės rajonas pasižymi statybinio smėlio ir žvyro, gėlo požeminio vandens atsargomis. Plungės rajone nuo seno eksploatuojama Alsėdžių (šalia Grumblių) molio radimvietė. Plungės ir Telšių rajonuose yra didžiausi Lietuvoje geoterminės energijos išteklių.

IV. BENDRA INFORMACIJA APIE APLINKOS ORO KOKYBEI NEIGIAMĄ POVEIKĮ DARANČIUS VEIKSNIUS

■ - Pramonės teritorija Plungės mieste

Pramonės zonos Plungės mieste

Šaltinis: www.plunge.lt

Savivaldybė užima 110 555 tūkst. ha, kas sudaro 25,4% Telšių apskrities ploto. Iš jų 56 033 ha – žemdirbystės plotai, 54 522 ha – ne žemės ūkio paskirties teritorija. Žemės ūkio naudmenos sudaro 50,9% visos savivaldybės teritorijos, miškai sudaro 34,6%, miestai ir gyvenvietės - 3,6%, pramonės įmonės ir keliai - 1,7%, kitos paskirties žemė - 6,0%. Vandenys užima 3,2% visos rajono savivaldybės teritorijos.

Plungės rajono savivaldybėje 2011 m. pradžioje gyveno 41 798 gyventojai, iš kurių 7 894 vaikai. Plungės mieste 2010 m. pradžioje gyveno 22 832 gyventojai. Gyventojų tankumas savivaldybės teritorijoje - 26,9 žm./km².

Vertinant pagal materialines investicijas vienam gyventojui, Plungės rajonas nesiekia šalies vidurkio - jis sudaro tik 78 proc. šio rodiklio. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose numatyta, kad pramoninės teritorijos su reikalinga inžinerine infrastruktūra turi būti parengtos ir Žlibinuose, Kantaučiuose bei Kuliuose.

Ekonominės veiklos požiūriu, Plungės rajono savivaldybėje vyrauja įmonės, užsiimančios, prekybos (29,4 proc.), nekilnojamojo turto ir nuomos (15 proc.), kita aptarnavimo veikla (12,5 proc.), apdirbamąja gamyba (10,6 proc.), švietimo, sveikatos ir komunalinių paslaugų teikimo veikla (9,9 proc.). Statybos veikla užsiima tik 6,9 proc. įmonių (tokią pat dalį sudaro ir įmonės, užsiimančios transporto ir saugojimo veikla), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla - tik 3,5 proc., žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veikla - 2,5 proc.

9. Veikiančių ūkio subjektų dinamika.

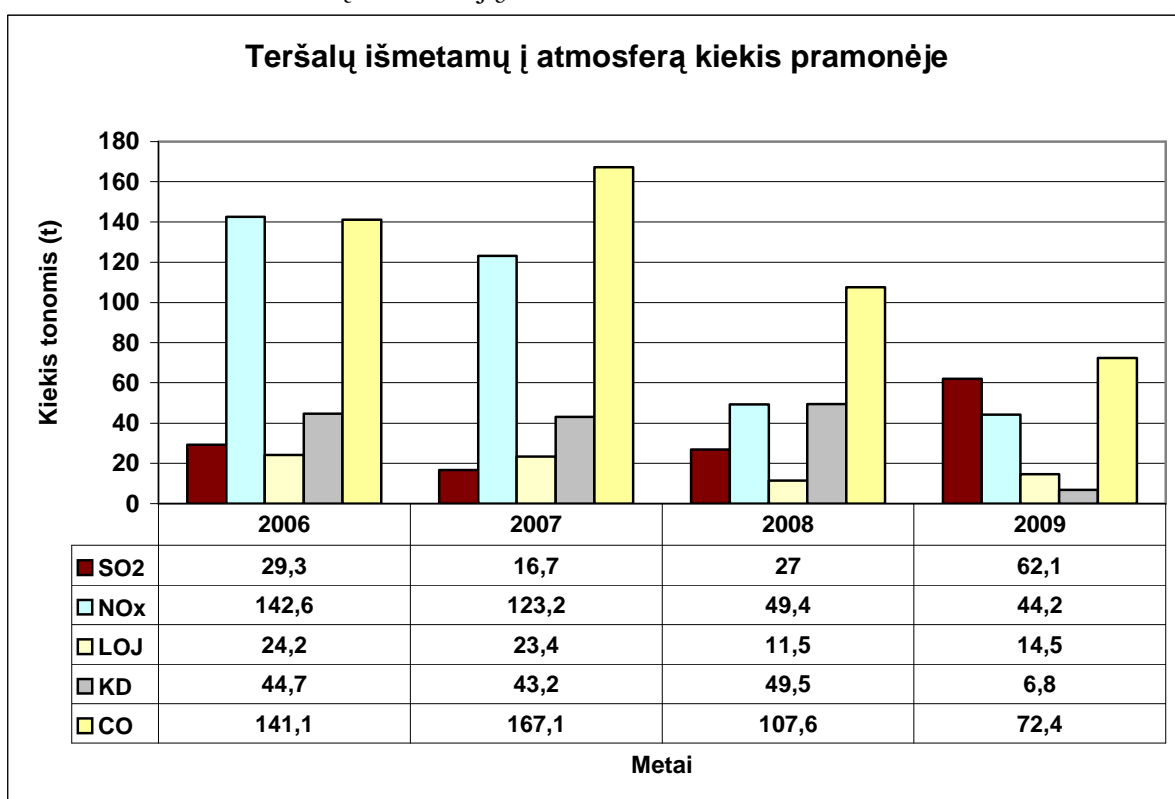
Statistikos departamento duomenimis, Telšių apskrityje 2010 m. pradžioje dirbo 3,9 proc. visų šalyje veikiančių įmonių. Plungės rajone veikiantys ūkio subjektai sudarė 24,6 proc. visų veikiančių Telšių apskrities subjektų. Daugiausiai įmonių veikė Plungės miesto seniūnijoje ir arčiausiai miesto esančiose gyvenvietėse.

2004–2010 m. laikotarpiu, priešingai bendrai tendencijai, Plungės rajone veikiančių ūkio subjektų skaičius mažėjo arba augo minimaliai. Didesnis augimas buvo fiksuotas 2009 m. pradžioje, tačiau 2010 m. grįžo į 2004 m. lygį (toliau šioje analizėje dažnai bus lyginami 2010 metų pradžios duomenys su 2004 metų pradžios duomenimis). Kita vertus, 2010 metų pradžioje veikiantys ūkio subjektai sudarė 55 proc. nuo įregistruotų ūkio subjektų, o 2004 metų pradžioje - tik 51 proc.

Plungės rajono savivaldybėje įsikūrusios maisto pramonės įmonės, gaminamos statybinės medžiagos, plėtojamas smulkusis ir vidutinis verslas. Plačiai išvystyta žemdirbystė, gyvulininkystė, miškininkystė bei šių ūkio šakų produkcijos perdirbimas. Todėl būtina įvertinti šioje teritorijoje įsikūrusių įmonių veiklos intensyvumo sąsajas su aplinkos oro užterštumu bei įtaką sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksido, benzeno, anglies monoksido, švino, kietųjų dalelių (KD₁₀ ir KD_{2,5}) ir ozono teršalų susidarymui regione.

Valstybines statistines ataskaitos formas Nr.2 „Atmosfera“ Aplinkos ministerijos Šiaulių regioniniam aplinkos apsaugos departamentui ir Plungės rajono agentūrai 2009 metais pateikė 10 Plungės rajono savivaldybės teritorijoje esančių įmonių: UAB „Saprega“, AB „Minija“, AB „Linų audiniai“, UAB „Augriva“, UAB „OKZ Holding – Baltija“, UAB „Lipka“, UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, UAB „Plungės bioenergija“, UAB Plungės šilumos tinklai, ir Stonaičių socialinės globos namai. Pagal pateiktų formų duomenis, į atmosferos orą 2009 metais buvo išmesta - 853,2 t teršiančių medžiagų, iš kurių kietųjų dalelių susidarė – 29,1 t, skystųjų ir dujinių – 823,9 t; 2008 metais atitinkamai buvo išmesta - 626,4 t, iš jų kietųjų – 29,1 t, skystųjų ir dujinių – 601,7 t; 2007 metais iš viso - 697 t; 2006 metais – 785 t. Įmonėse jau ankstesniais metais buvo atlikti oro valymo įrenginių rekonstrukcijos darbai, siekiant sumažinti teršiančių medžiagų išmetimus į atmosferos orą.

Didžiausios įmonės: UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ (pagrindinė veikla - maisto produktų gamyba ir prekyba, įmonėje dirba 1450 darbuotojų.), UAB „Plungės Jonis“ (pagrindinė veikla - statyba, įmonėje dirba 170 darbuotojų), UAB „Vičiūnai ir partneriai“ (pagrindinė veikla - žuvis produktų gamyba, įmonėje dirba ~ 600 darbuotojų.), UAB „Plungės šaltis“ (pagrindinė veikla - žuvų apdorojimas, įmonėje dirba 170 darbuotojų, pelnė „Sėkmingai dirbančios įmonės 2009“ apdovanojimą), UAB „Palska“ (pagrindinė veikla - statyba ir remontas, baldų gamyba), UAB VVARFF (pagrindinė veikla - finansinės ir ekonominės paslaugos, statyba, kelių tiesimas, medienos perdirbimas, prekyba naftos produktais ir dujomis, poilsio paslaugos, spaudos leidyba), AB „Sidona“ (pagrindinė veikla - statyba ir remontas), UAB „Plungės duona“ (pagrindinė veikla - maisto (duonos) gamyba, įmonėje dirba 185 darbuotojai) (pagrindinės veiklos ir darbuotojų skaičius nurodytas pagal įmonių internetinėse svetainėse 2010 m. teikiamą informaciją).

Pateikiama grafinė 2006 - 2009 metų medžiaga (įvertinant pramonę ir energetiką atskirai).

*Pramoniniai teršalai apskaičiuojami, iš visų teršalų atimant energetikos sektoriaus išmestus teršalus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2002 metų gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 620, įmonės, kurios gamybos procese naudoja LOJ, iki 2007 m. spalio 31 d. visiems įrenginiams, kuriuose TIPK 1 - 2 prieduose vykdoma nurodoma veikla, privalėjo gauti Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimus arba būtų įregistruotos AM Šiaulių RAAD. Šie reikalavimai pagal galiojančius įstatymus įvykdyti.

UAB „Augriva“ – baldų gamyba (Užlieknio kaimas).

Įmonė per 2010 metus į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetė 3,301 t aplinkos oro teršalų. Teršalai buvo išmesti, vykdant gamybinę veiklą, t. y. medienos apdirbimą ir baldų gamybą, taip

pat ir šiluminei energijai gaminti. Šiluminė energija buvo naudojama medienos džiovinimui bei gamybinių ir administracinių patalpų šildymui.

Džiovyklų kaitinimui šiluma gaminama įmonės katilinėje, kurioje sumontuotas katilas „Kaistra 800“ (galingumas 800 kW). Deginimo produktai į aplinką pašalinami per 18,0 m aukščio kaminą. Kietųjų dalelių sulaikymui įrengtas dulkių gaudytuvas. Katilinėje per praėjusius metus buvo sudeginta 140 t pjuvenų ir medžio atraižų, susidariusių gamybos proceso metu.

Pagamintos detalės dažomos, beicuojamos, lakuojamos. Dažymui naudojami vandens pagrindu pagaminti akriliniai dažai. Dažoma dviejose dažymo kameroje. Į aplinkos orą išsiskiriančias kietąsias daleles sulaiko gofruoto kartono filtrai. Lakavimo darbai vykdomi dviejose lakavimo kameroje su gofruoto kartono filtrais. Lakuojant gaminius, į aplinkos orą išsiskiria lakūs organiniai junginiai ir kietosios dalelės, kurie nukenksminami šiais filtrais.

Po katilinių rekonstrukcijos darbų nuo gamybos susidariusios medienos dulkės ir pjuvenos pneumatiniiais transporteriais patenka tiesiai į katilinę. Sumontavus naujus oro valymo įrenginius, išvalytas oras gražinamas atgal į cechus, todėl aplinkos teršimas medienos dulkėmis bei pjuvenomis labai mažas. 2009 m. įmonė į atmosferos orą išmetė 4,658 t. teršiančių medžiagų, utilizuota oro valymo įrenginiuose 1,960 t. Lakiųjų organinių junginių (toliau - LOJ) išmesta –0,083 t. Tais pačiais metais UAB „Augriva“ galutinai užbaigė oro valymo įrenginių, katilinės bei lakavimo kabinų rekonstrukcijos darbus.

UAB „Lipka“ – cheminė rūbų valykla.

Įmonėje cheminiu būdu valomi drabužiai, teikiamos skalbimo paslaugos. Įmonėje užregistruotas vienas organizuotas aplinkos oro taršos šaltinis. Sauso valymo ceche drabužiai valomi „Arbimatic“ tipo mašina su nutraukiamąja ventiliacija. Rūbų valymui naudojamas perchloretilenas, kuris destiliatoriumi išgarinamas ir surenkamas į talpas, nuosėdos utilizuojamos. Per 2009 m. UAB „Lipka“ gamybos proceso metu sunaudojo 225 kg valančiųjų cheminių medžiagų ir išvalė 11,8 t drabužių. Išsiskyrusio tirpiklio kiekis, tenkantis vienam kilogramui išvalyto produkto –11,5 g/kg. Į aplinkos orą išsiskyrė 0,130 t teršiančių medžiagų. Per 2010 metus įmonė sunaudojo 197 kg perchloretileno ir išvalė 11,5 t drabužių. Į aplinkos orą išsiskyrė 0,132 t teršalų.

UAB „OKZ Holding Baltija“ – metalo konstrukcijų suvirinimas.

Vykdoma ūkinė veikla – metalo lakštų pjovimas, valcavimas, rankinis ir pusautomatis suvirinimas. Įmonė gamina įvairių dydžių rezervuarus ir jų konstrukcijas, slėginius indus, vamzdynų mazgus, ciklonus, laiptus ir aikšteles, dūmtraukius bei kitas metalines konstrukcijas. Plieno gaminiai valomi šratasvaide, gruntuojami ir dažomi. Metalo lakštai pjaustomi plazminio pjovimo įrenginiais. Pjovimo metu išsiskiriančios kietosios dalelės sulaikomos rankovės pavidalo filtre, kurio valymo efektyvumas apie 97%. Dalis teršalų patenka į aplinkos orą kartu su dujiniais teršalais. Pagamintos konstrukcijos prieš dengimą valomos šratasvaide specialioje kameroje, kurioje įrengtas dvigubo valymo įrenginys: ciklonas + rankovės pavidalo filtras. Ciklone sulaikyti metalo šratai naudojami pakartotinai, nuo šratų atskirtas oro srautas paduodamas į rankovės pavidalo filtrą, kuriame sulaikomos kietosios dalelės. Dvigubo oro valymo įrenginio valymo efektyvumas – 99%. Detalės dažomos trijose dažymo kameroje, kuriose įrengti plaušiniai filtrai, kurie sulaiko dažymo aerozolius, kurių efektyvumas – 89,8%. Dažymo kameros šildomos dujiniais oro šildytuvais. Degimo produktai - CO ir Nox - pašalinami per atskirus kaminus.

Nudažytos detalės džiovinamos dviejose džiovinimo kameroje, kurių metu į aplinkos orą išsiskiria LOJ (lakūs organiniai junginiai). Suvirinimui naudojami elektrodai, kurie skirti mažai legiruotam ir angliniam plienui suvirinti. Suvirinimo metu išsiskyrę teršalai į aplinkos orą patenka per bendracechinę ventiliaciją. Įmonei užsakovai dažnai keičia užsakymus, todėl keičiasi ir darbų technologijos bei naudojamų medžiagų sudėtys, todėl įmonė viršija TIPK leidime nustatytus

normatyvus. 2009 metais TIPK leidime nustatytus normatyvus įmonė viršijo: etilbenzeno – 0,181 t; etilgenglikolio – 0,020 t; LOJ – 0,032 t, todėl įmonei padidintu tarifu priskaičiuotas papildomas 2,401 lito mokestis.

Bendrovės automobiliai per 2010 metus sunaudojo 49 849,84 t benzino, 166 036,61 t dyzelinio kuro ir 15 060 t suskystintųjų dujų. Bendrovės gamybinėje bazėje veikiančios katilinės per 2010 metus sunaudojo 69 632 m³ gamtinių dujų, o dažymo bare veikiančios dažymo bei džiovinimo kameros – dar 104 447 m³ gamtinių dujų. 2010 metais iš stacionarių įrenginių į aplinkos orą išmesta – 20,144 t teršalų.

UAB „Plungės kooperatinė prekyba“

Įmonė katilinėje naudoja 3 katilus: Nr.1. KUIPER – 2,1 MW; Nr.2 KUIPER – 13,5 MW ; ir Nr.3 –VAPOR – 1,9 MW . Įmonės katilinėje per 2009 metus sudeginta – 3 270 000 m³ gamtinių dujų, į atmosferos orą išmesta 42,9 t teršiančių medžiagų. 2008 metais – 45,4 t. Normatyvų viršijimų 2009 metais nenustatyta. Bendrovės krabų lazdelių gamybos cechuose veikiančios virimo-kepimo mašinos ir katilinė per 2010 metus sunaudojo 3 298 000 m³ gamtinių dujų. Iš stacionarių įrenginių į aplinkos orą buvo išmesta 43,249 t teršalų.

Rodikliai	Rodiklio tipas	Parametrai	
		Parametro aprašymas	Skaitinė išraiška
Išmetamų pagrindinių teršalų kiekis*: SO ₂	Ap	Išmestas SO ₂ kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių pramonėje;	62,1
		Išmestas SO ₂ kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių energetikoje;	48,5
NO _x	Ap	NO _x išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių pramonėje;	44,2
		NO _x išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių energetikoje;	90,6
LOJ (lakiniai organiniai junginiai)	Ap	LOJ išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių pramonėje;	14,5
		LOJ išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių energetikoje;	-
KD	Ap	KD išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių pramonėje;	6,8
		KD išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių energetikoje;	21,6
CO	Ap	CO išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių pramonėje;	72,4
		CO išmestas kiekis (t/m) iš stacionarių taršos šaltinių energetikoje.	645,2

Gyvulininkystės produktų gamyba.

Išanalizavus Lietuvos Respublikos statistikos departamento pateikiamus suvestinius 2011 metų duomenis, apie gyvulininkystės produktų gamybą Telšių apskrityje, atsiskleidžia Plungės rajono savivaldybės teritorijoje esančių gyvulininkystės ūkių veiklos bei produkcijos gamybos vystymosi tendencijos. Stabilus gyvulininkystės produkcijos: mėsos, pieno, ir ypač kiaušinių rodiklių augimas rodo teigiamus pokyčius žemės ūkio vystymosi srityje. Tačiau šie teigiami rodikliai įgalina atkreipti papildomą dėmesį ir dėl šiame gamybos procese susidaranti taršos.

Plungės rajono savivaldybės teritorijoje gyvulininkystės produktų gamyba yra išvystę: ūkininko Kazimiero Baginsko ūkis esantis Varkalių kaime - kiaulininkystės srityje, UAB „Kaušėnų paukštynas“, UAB „Vyturio paukštynas“, bei ūkininko Valdemaro Sadauniko ūkis paukštininkystės srityje.

Išsami informacija apie gyvulininkystės produktų gamybos proceso metu susidaranti taršą, o būtent apie amoniako (NH₃) koncentracijų susidarymą prie gyvulininkystės ūkių fermų bei kompleksų pateikiama šios programos VIII skyriuje: Lietuvos oro kokybės monitoringo naudojant difuzinius ėmiklius tyrimų rezultatų apžvalgoje. Šie tyrimai buvo atlikti ne Plungės rajono savivaldybės teritorijoje, tačiau rezultatai gauti atlikus tyrimus prie skirtingo tipo kiaulininkystės ūkių išryškina taršos pokyčių spektrą, kurio analizės duomenis galima taikyti sprendžiant orų kokybės valdymo problemas visoje Lietuvos teritorijoje.

Išanalizavus tyrimų rezultatus galima konstatuoti jog dėl didelio gyvulių skaičiaus koncentravimo vienoje vietoje (stambiose įmonėse) atliekų koncentracija nedideliuose žemės plotuose ir aplinkos teršimas padidėja. Dalis gyvulininkystės atliekų patenka į dirvą, vandenį ir orą. Aplinka teršiama amoniaku, sieros vandeniliu, specifiniais kvapais, dulkėmis ir mikroorganizmais. Azoto junginiai iš gyvulių šlapimo patenka į orą: per savaitę 90-95 proc. šlapime esančių azoto junginių virsta amoniaku NH₃ ir išgaruoja. Išginimo takų, mociono aikštelių paviršiuje susikaupusios srutos ir mėšlas taip pat teršia aplinką amoniaku. Mėšlo ir srutų irimo produktai labai įvairūs - vien išsiskiriančios dujos sudarytos iš 200 įvairių medžiagų, daugiausia dvokiančių ir nuodingų. Dujų ir aerozolių pavidalu jos patenka į atmosferą. Užfiksuoti skirtingi oro taršos rodikliai rodo tiesioginę taršos lygių priklausomybę nuo įvairių kompleksinių veiksnių, pradedant komplekso pastatų ir įrenginių kokybe ir baigiant gyvulininkystės produktų gamybos įmonėms keliamų reikalavimų laikymusi.

Savivaldybėse pagal metus	Realizuota skersti gyvulių ir paukščių gyv. svoriu, t		Primelžta pieno, t		Kiaušinių mln.vnt.		Gyvulininkystės produktai, perskaičiuoti pienu, t	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Mažeikių raj. savivaldybė	2894	2820	33375	32267	4,5	4,2	48756	47228
Plungės raj. savivaldybė	3247	3731	39415	38346	104,2	112,3	76510	79477
Rietavo raj. savivaldybė	961	1131	14442	15266	0,9	0,9	19427	21098
Telšių raj. savivaldybė	5174	5189	44029	44279	5,1	4,8	70982	71309
Viso Telšių apskrityje	12276	12871	131261	130158	114,7	122,2	15675	219112

Statistikos departamento duomenys

UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“

Nuo 2007 metų Telšių apskrities komunalinių atliekų tvarkymui Plungės savivaldybės teritorijoje Jėrubaičių kaime buvo įkurta UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“. Šiuo metu centras vadovaudamasis keturšake Telšių, Mažeikių, Plungės ir Rietavo savivaldybių bendradarbiavimo sutartimi, veiklos nuostatais bei taisyklėmis administruoja šių savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymą. UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ veikla reglamentuojama Šiaulių RAAD išduodamais bei su savivaldybėmis suderinamais Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimais.

UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ plėtrai Plungės rajono savivaldybės 2010 – 2017 metų strateginės plėtros plane, bendradarbiaujant su Telšių, Mažeikių bei Rietavo savivaldybėmis numatoma:

- Įdiegti statybinių ir griovimo atliekų surinkimo ir perdirbimo sistemą.
- Įrengti kompostavimo aikštes Telšių regione.
- Įsigyti įrangą ir įrenginius Telšių regiono kompostavimo aikštelių eksploatacijai.
- Įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštes Telšių regione.
- Įgyvendinti projektą „Visuomenės informavimas ir švietimas tinkamo atliekų tvarkymo bei aplinkosaugos temomis“.
- Plėtoti Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.
- Plėtoti UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ Jėrubaičių sąvartyno infrastruktūrą.
- Surinkti UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ Jėrubaičių sąvartyno biodujas, įdiegti dujų sukaupimo įrangą.

Vykdam aplinkos oro kokybės valdymo programą ir siekiant kad Plungės rajono savivaldybės teritorijoje aplinkos oro užterštumas neviršytų teršalams nustatytų aplinkos oro kokybės normų, būtina užtikrinti pramonės įmonių, gyvulininkystės produktų gamybos kompleksų, bei komunalinių atliekų tvarkymo centro Jėrubaičių sąvartyno periodišką hermetiškumo, drenažo bei kontrolinių šulinių gamybiniuose pastatuose, tvartuose, mėšlidėse, srutų kauptuvuose kontrolę. Įpareigoti gyvulininkystės produktų gamybos ūkius skirti ypatingą dėmesį aplinkos teršimo mažinimui gyvulininkystės atliekomis (mėšlu, srutomis ir kvapais), užtikrinti tinkamą kritusių gyvulių utilizaciją (artimiausia utilizavimo įmonė randasi Rietavo savivaldybėje). Griežtai laikytis gyvulių laikymo ir aptarnavimo objektų tvarkymo, hermetiškumo, įmonių teritorijų bei jų apsaugos zonų priežiūros, veterinarinės sanitarijos, zoohigienos ir aplinkosaugos reikalavimų.

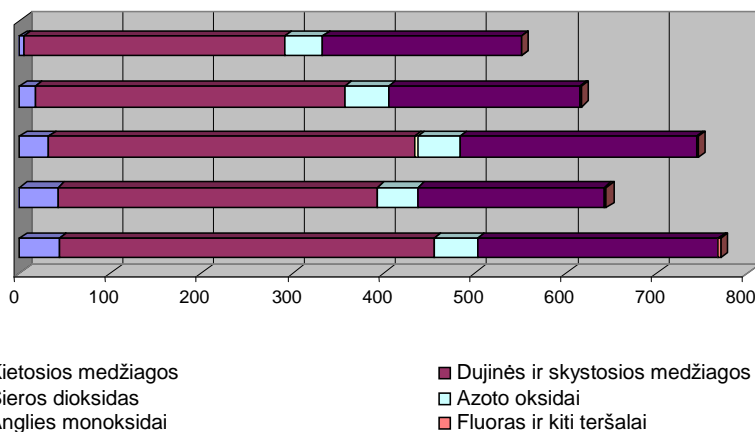
Rekomenduoti Aplinkos apsaugos departamentui įtraukti stambiuosius gyvulininkystės ūkius į sąrašus įmonių kurioms reikalingi Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai.

V. CENTRALIZUOTO ŠILUMOS TIEKIMO SISTEMA PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIU

10. Centralizuota šildymo sistema aprūpina šiluma Plungės miesto gyventojus ir dalį ūkio subjektų. Pagrindinis miesto šilumos kiekis gaminamas nepriklausomo šilumos energijos gamintojo - UAB „Plungės bioenergija“, kurui naudojant medžio drožles bei kitas medienos atliekas. Katilinė Nr.1, esanti V. Mačernio gatvėje, šilumos energijos gamybai naudoja gamtines dujas.

Lentpjūvės gatvėje esanti biokuro katilinė šiluminėmis trasomis sujungta su Telšių gatvėje esančia kvartaline katiline Nr. 2, kuri kurui naudoja gamtines dujas. Sužiedinimu išspręstas rezervinio kuro panaudojimo klausimas. Todėl išmetamų, Normose apibrėžiamų, teršalų koncentracijų padidėjimui centralizuota šildymo sistema įtakos neturės. Dėl alternatyvaus kuro naudojimo aplinkoje laikinai gali padidėti sieros dioksido ir anglies monoksido koncentracijos. Nevykdant daugiabučių

gyvenamųjų namų statybos, neplečiant centralizuotos šildymo sistemos, šilumos tinklų pajėgumų Programos laikotarpiu didinti nenumatoma, dėl to teršalų emisijų, susijusių su šilumos aprūpinimo sistema, į aplinkos orą nepadidės. Plungėje šilumos tiekimas planuojamas vadovaujantis Plungės miesto teritorijos bendroju planu bei rengiamu Plungės rajono zonų šilumos ūkio specialiuoju planu. Individualūs namai, kurie nėra centralizuotos šilumos energijos gavėjai, šilumos energiją gaminasi patys, naudodami dujas arba kietą kurą.

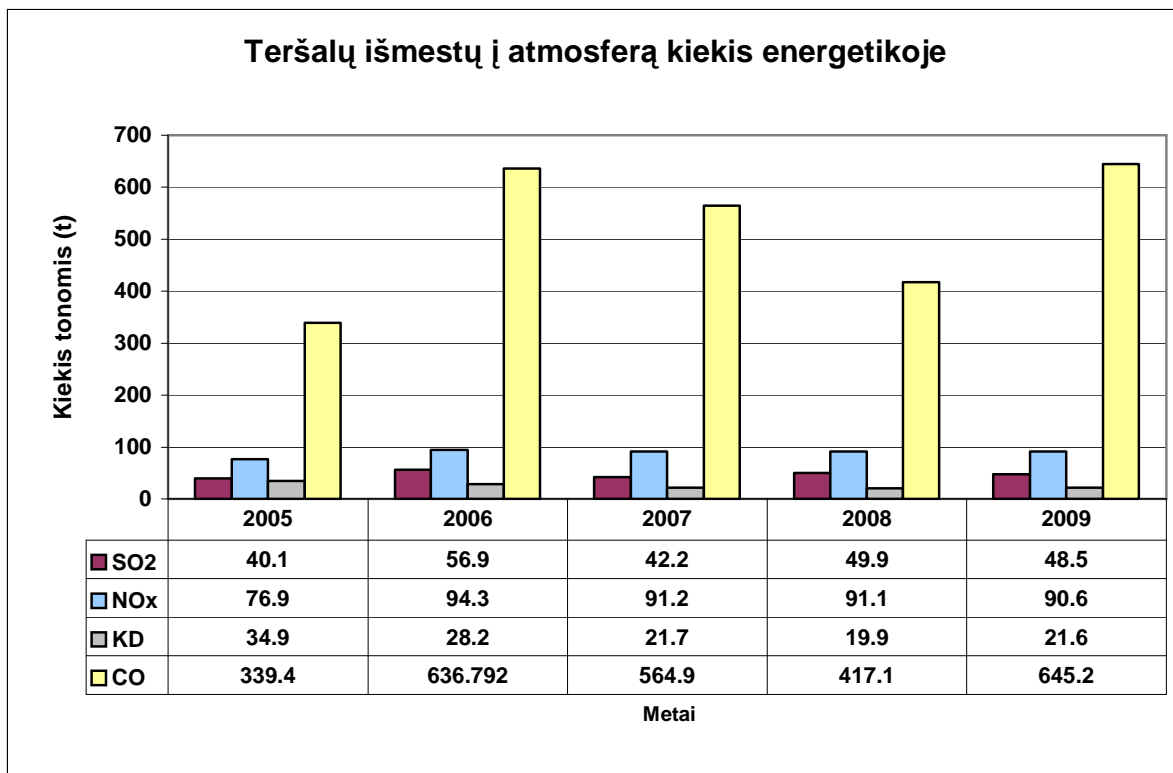

Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg Plungės rajono savivaldybėje 2004–2008 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

UAB Plungės šilumos tinklai – katilinė, naudojanti gamtines dujas ir biokurą. Čia sumontuoti vandens šildymo katilai: Nr.1 VŠK Vitomax 200-LW 4,5 MW; ir Nr.2 DEV-25-14-115-G 17,2 MW bei kogeneracinis įrenginys (057 MW šiluminės energijos bei 035 MW elektros energijos). Visi šie katilai kūrenami gamtinėmis dujomis. Katilinėje Nr.1 du vandens šildymo katilai (TVG 8M8 – 5 MW ir KVG 6,5-7,4 MW) yra užkonservuoti bei užplombuoti. Katilinei Nr.1 UAB Plungės šilumos tinklai ir UAB „Plungės bioenergija“ turi vieną bendrą TIPK leidimą Nr.82, nes gamybinės patalpos yra bendros ir susidarę degimo produktai iš abiejų katilinių išmetami į aplinkos orą per vieną taršos šaltinį, t. y.60 m aukščio kaminą. UAB Plungės šilumos tinklai eksploatuoja ir katilinę Nr.2 adresu Telšių g. – 15A, kurioje sumontuoti du VK –2,1 po 1,86 MW bei du VK –2,1 markės katilai (rezerviniai). Visi katilai kūrenami gamtinėmis dujomis. 2008 metais šiai katilinei AM Šiaulių RAAD išdavė TIPK leidimą Nr.6. Per 2009 metus TIPK leidime bei atliekant kontrolinius matavimus normatyvų viršijimų nenustatyta. Per 2010 metus sunaudota 1761 t biokuro bei 1 369 809 m³ gamtinių dujų, į aplinkos orą išmesta 38,514 t teršalų.

2011 metų vasario mėnesį Plungės rajono aplinkos apsaugos agentūros bei Aplinkos ministerijos Šiaulių RAAD VAKS pareigūnai atliko katilinių katilų darbo kontrolinius matavimus. Patikrinimo metu nustatyta, kad kietųjų dalelių, išmetamų į aplinkos orą, nustatytas normatyvas TIPK leidime Nr. 90 viršytas 1,3 karto, todėl įmonei padidintu tarifu priskaičiuotas papildomas mokestis. Įmonės vadovai įpareigoti spręsti klausimą dėl oro valymo įrenginių (ciklonų) efektyvumo.

UAB „Plungės bioenergija“ – katilinė naudojanti biokurą. Čia eksploatuojami du vandens šildymo katilai: Nr.1. KVGGM 10-130 ir Nr. 2, kurių nominali galia po 5,5 MW, kūrenami biokuru, kuris deginamas ardelinėse pakurose. Taip pat eksploatuojamas garo katilas KE-24-25-350 su verdančio sluoksnio biokuro pakura. Šio katilo pakuroje verdantį sluoksnį sudaro smėlis, kuris įkaitinamas dyzelinu iki 650-700 C⁰ ir tik tada į pakurą paduodamas biokuras, kuris įkaitusio smėlio ir paduodamo oro pagalba dega nukritęs ant dugno. Smėlio įkaitinimui iki reikiamos temperatūros sunaudojama apie 800 litrų dyzelinio kuro. Užsidegus pagrindiniam kurui (biokurui), nutraukiamas skysto kuro padavimas į degiklius. Degant biokurui, degimo temperatūra pakuroje būna 900-950 C⁰. Karštas srautas patenka į garo katilą, esantį virš pakuros. Katilo garas, kurio slėgis apie 24 barus, temperatūra 300-350 C⁰ naudojamas 1,0 MW galios turbinai sukuti, o likęs nuo turbinos pagamintas garas panaudojamas UAB Plungės šilumos tinklų termofikacinio vandens šildymui. Visa pagaminta šilumos energija perduodama UAB Plungės šilumos tinklams, kuri ją pateikia Plungės miesto gyventojams ir įmonėms. UAB „Plungės bioenergija“ ir UAB Plungės šilumos tinklai katilinėje Nr.1 turi bendrą biošiluminės elektrinės CO₂ patvirtintą 2008-2012 metams monitoringo planą. 2009 metais katilinės katiluose sudeginta 24 880,6 t biokuro bei pagamino 53 900 MW h šiluminės energijos bei 1 365,6 MW h elektros energijos. Garo katilas KE-25-24-350 sudegino 14 010,5 t biokuro ir pagamino 31 560 MWh šiluminės energijos. Šio katilo įkaitinimui sunaudota 12 359 litrų dyzelinio kuro. Pagal įmonės aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų monitoringo ataskaitų duomenis, kietųjų dalelių valymo įrenginių efektyvumas sudarė 96,9 %, arba valymo įrenginyje sugaudyta 162,2 t teršiančių medžiagų. Susidarę degimo metu medienos pelenai atiduodami ūkininkų laukų tręšimui kaip trąša. Įmonė, sudeginusi minėtą biokuro kiekį, į atmosferos orą išmetė – 462,4 t teršiančių medžiagų. 2009 metais normatyvų viršijimų TIPK leidime Nr.82 nenustatyta. 2008 metais į atmosferos orą buvo išmesta 206,9 t, arba 255 t daugiau teršalų. To priežastis – didesnės biokuro sąnaudos.

UAB „Plungės bioenergija“ per 2010 metus sudegino 26 120,72 t biokuro ir pagamino 55 877 MW h šiluminės energijos bei 2 701,749 MW h elektros energijos. Garo katilui buvo sunaudota 15 933,62 t biokuro bei 15 316 l. dyzelinio kuro, skirto šildymui. Vandens šildymo katilams sunaudota 10 187,10 t biokuro. Į atmosferos orą išmesta 409,256 t teršalų.

Šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų registras, vykdydamas ir įgyvendindamas Komisijos reglamento (EB) sutinkamai su 2003/87/ EB Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, nustatė ir paskyrė UAB Plungės šilumos tinklams 2008 –2012 metams 95 656 ATL. Iš jų 2009 metams 19.132 ATL.

Svarbus šilumos ūkiui yra planavimo ir valdymo elementas, jo tikslai yra:

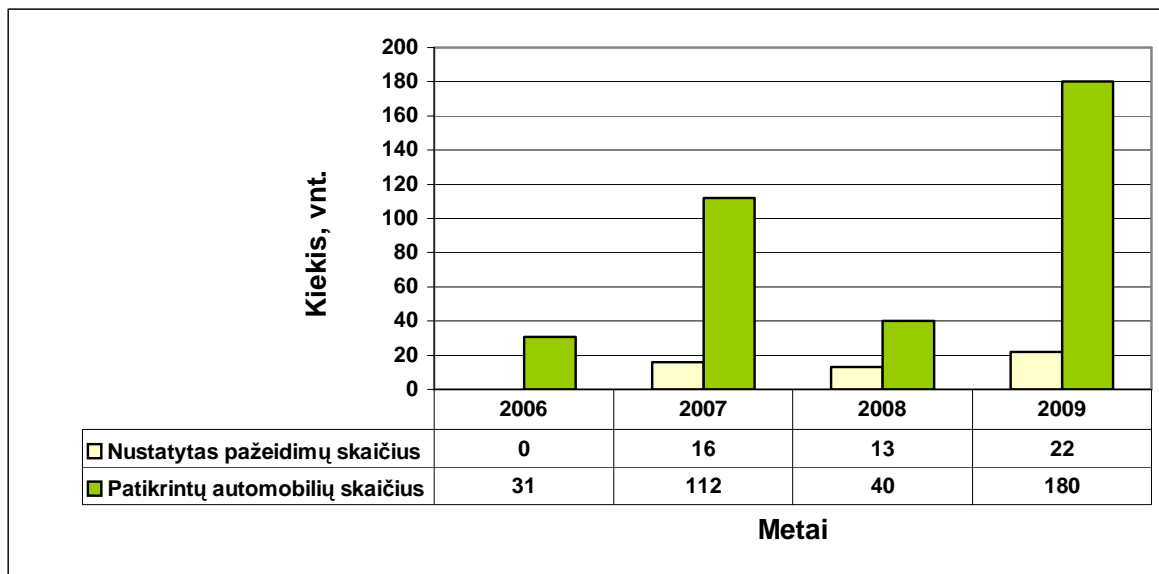
- suformuoti ilgalaikes savivaldybės šilumos ūkio modernizavimo ir plėtros kryptis, siekiant užtikrinti saugų ir patikimą šilumos tiekimą vartotojams mažiausiomis sąnaudomis bei neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai;
- suderinti valstybės, savivaldybės, energetikos įmonių, fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus, aprūpinant vartotojus šiluma ir energijos ištekliais šilumos gamybai;
- reglamentuoti aprūpinimo šiluma būdus ir (arba) naudotinas kuro bei energijos rūšis šilumos gamybai šilumos vartotojų teritorijose (zonose);
- parengti ir pagrįsti galimybę praplėsti centralizuoto šilumos tiekimo (toliau – CŠT) zoną gyvenamuosiuose rajonuose;
- reglamentuoti šilumos tiekimo būdo pasirinkimo tvarką, prisijungimo ir atsijungimo sąlygas, kaip numatyta 2007 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarime Nr. X-1046 priimtos Nacionalinės energetikos strategijos (Žin., 2007, Nr. 11-430) 33 punkto 2 dalyje;
- pateikti parametrų, reglamentuotų teisės aktais, prioritetus, kriterijus ir sąlygas ribiniams dydžiams (absoliutiems arba santykiniais) nustatyti. Nurodyti ir pagrįsti parametrų ribinių dydžių reikšmes, kurioms esant nustatomos vienokios arba kitokios atsijungimo ar prisijungimo sąlygos;
- numatyti, atsižvelgus į aplinkos oro užterštumo lygius tam tikrose miesto dalyse ir gyventojų skaičių, zonas, kuriose šilumos gamybai nenaudotinos kietojo kuro rūšys.

VI. SUSISIEKIMO SISTEMA PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIU

11. Pagrindinis galimas aplinkos oro teršalų susidarymo šaltinis Plungės mieste yra autotransportas. KD_{10} tarša apie 75 – 80 proc. yra sąlygojama mobiliųjų taršos šaltinių – automobilių transporto išmetamųjų dujų ir nuo gatvių dangos pakeliamų dulkių, likusią dalį - apie 20 – 25 proc. - sudaro stacionarūs taršos šaltiniai. Didžiausią jų dalį sudaro anglies monoksidas, azoto oksidai, įvairūs angliavandeniliai, suodžiai. Susidarančių emisijų kiekis priklauso nuo eksploatuojamų transporto priemonių techninės būklės, sunaudojamų degalų kiekio, jų rūšies ir kokybės.

Plungės rajone 2008 m. 1000 gyventojų teko 529 transporto priemonės (vidutiniškai Lietuvoje - 577). Siekdama išvengti išmetamųjų dujų koncentracijų viršijimo, Plungės r. aplinkos apsaugos agentūra kartu su Plungės ir Rietavo PK bei AM Šiaulių RAAD VAKS darbuotojais kasmet atlieka autotransporto išmetamųjų anglies monoksido ir angliavandenilių kiekių kontrolinius matavimus.

2009 metais Plungės ir Rietavo keliuose patikrintos 180 transporto priemonės, normatyvų viršijimai nustatyti 22 transporto priemonėms, kurių savininkai nubausti administracinėmis baudomis – 2200 litų sumai. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje atlikti 146 patikrinimai, jų metu nustatyta 16 normatyvų viršijimo atvejų. Tikrinimo metu nustatyta, kad daugiausia leistinus normatyvus viršija virš 10 metų senumo transporto priemonės.

Mažinant automobilių išmetamųjų dujų teršalų koncentracijas mieste, būtina nuolat analizuoti galimybes, leidžiančias pagreitinti automobilių eismą gatvėse, kuriose nėra gyvenamųjų namų, ugdymo įstaigų, pramoniniuose rajonuose.

12. Gatvių tinklo plėtra ir sanitarinė priežiūra. Kasmet Plungės miesto gatvėms tvarkyti iš Savivaldybės biudžeto yra skiriamos lėšos. 2010 m. pradėtas vykdyti Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo pirmojo prioriteto objektų rekonstrukcijos pirmasis etapas. Plungės miesto gatvių tvarkymui išleista 4 815 631 Lt. Kaimo seniūnijų keliams - 1 447 988 Lt. Šiuo projektu siekiama plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūrą, formuoti reikiamo pralaidumo ir patikimumo gatvių tinklą. Rekonstruoti šie infrastruktūros objektai: Medingėnų g. – 0,467 km; Liepų g. – 0,591 km; Telšių g. – (pėsčiųjų-dviratininkų takas) – 0,468 km; Kuršių g. – 0,599 km; Kaštonų g. – 0,460 km; Paežerio g. – 0,173 km; Laukų g. – (Babruno gyvenvietė) – 0,595 km; kelio Žlibinai – Purvaičiai ruožas – 0,415 km. Projekto tikslinės grupės – rajono ir šalies bendruomenė, vidaus ir užsienio verslo, gamybos sektoriaus atstovai, vietiniai ir atvykstantys turistai. Projekto įgyvendinimas, investavus ES lėšas, užtikrintų Telšių regiono 2006 – 2013 m. plėtros plano ir 2007 – 2013 metų Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo dalies plėtros ir priežiūros programos (Plungės rajono savivaldybės tarybos 2007 m. rugsėjo 20 d. sprendimas Nr. T 1-10-204) vykdymą. Projekto vykdymo metu planuojama: savivaldos transporto infrastruktūros veikla, Plungės rajono gatvių (kelių) modernizavimas ir plėtra ir su tuo susijusios techninės, statybos ir projekto vykdymo priežiūros bei kitos paslaugos. Šių darbų metu ne tik renovuojama kelių danga, bet ir įrengiama lietaus kanalizacija, drenažas, šaligatviai pėstiesiems, apšvietimas, kelių ir gatvių horizontalus ir vertikalus ženklavimas. Išasfaltavus žvyrkelius, sumažėja aplinkos tarša dulkelėmis, dėl sumažėjusio dulkelėtumo pagerėja žmonių gyvenimo sąlygos, sumažėja aplinkos tarša, pagerėja verslo plėtojimo sąlygos.

Plungės miesto vakarų aplinkkelio statybos artimiausi tikslai:

- nukreipti tranzitinį eismą iš Plungės miesto, pagerinti kelių transporto eismo sąlygas mieste;
- sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir gyventojams;
- sumažinti avaringumą;
- sumažinti autotransporto priemonių eksploatacines išlaidas;
- sumažinti gatvių eksploatacines sąnaudas;

- sutrumpinti kelionės laiką;
- pagerinti eismo sąlygas, išvažiuojant į valstybinės reikšmės krašto ir rajoninius kelius;
- pagerinti tranzitinio transporto eismo sąlygas;
- pagerinti moksleivių kelionės į centre esančias mokyklas sąlygas;
- padidinti gyventojų pasitikėjimą Savivaldybe, kaip institucija.

Bendras visų kelių bei gatvių ilgis 2010 metais Plungės rajono savivaldybės teritorijoje buvo 1 583,48 km, iš kurių tik 143,98 km yra padengti asfaltbetonio danga, 900,80 km - žvyro danga bei 538,69 km - gruntiniai keliai.

13. 2007 m. Plungės rajono savivaldybės užsakymu buvo atlikta planuojamų 2007–2013 m. rekonstruoti vietinės reikšmės transporto infrastruktūros objektų galimybių studija ir parengta 2007–2013 metų Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo plėtros ir priežiūros programa. Šioje programoje paskirstant prioritetus pagal atskiras seniūnijas (išskirti 4 prioritetiniai lygiai: P1, P2, P3, P) išvardintos rekonstruotinos gatvės (keliai), nurodant jų ilgį metrais ir planuojamus rekonstrukcijos kaštus. Iš viso buvo suplanuota rekonstruoti 54,260 km gatvių (kelių) už 16107,0 tūkst. Lt sumą (P1 - 14724,0 tūkst. Lt, P2 - 26014,0 tūkst. Lt, P3 - 4815,0 tūkst. Lt).

2007–2013 METŲ PLUNGĖS RAJONO GATVIŲ IR KELIŲ TINKLO PLĖTROS IR PRIEŽIŪROS PROGRAMOJE NUMATYTI OBJEKTAI PAGAL SVARBĄ

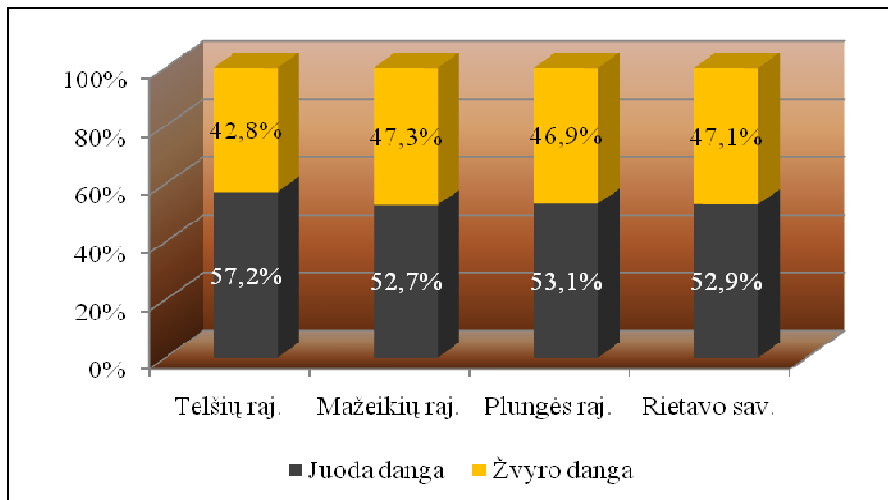
Eil. Nr.	Gatvės pavadinimas	Rekonstruotinas gatvės/kelio ilgis, km	Svarba*
1	Platelių g. Babrungo gyv., Babrungo sen., rekonstrukcija	0,52	P1
2	Žaliosios g. Platelių mst. rekonstrukcija	1,05	P1
3	Žvyrkelio nuo Noriškių tilto iki Kaušėnų k. Nausodžio sen. rekonstrukcija	1,71	P1
4	Parko g. Babrungo gyv., Babrungo sen., rekonstrukcija	0,38	P1
5	Žvyrkelio Žemaičių Kalvarija–Užbradumė Žemaičių Kalvarijos sen. rekonstrukcija	3,45	P1
6	Šlaito g. Babrungo gyv., Babrungo sen., rekonstrukcija	0,45	P1
7	Vingio g. Babrungo gyv., Babrungo sen., rekonstrukcija	0,80	P2
8	Miškų g. Plungės m. rekonstrukcija	0,40	P2
9	Notės, Blendžiaivos g. Plungės mieste rekonstrukcija	0,72	P2
10	Aušros g. Kuliuose rekonstrukcija	0,40	P2
11	Ryto g. Plungės m. rekonstrukcija	0,57	P2
12	Kelio iki Noriškių tilto Nausodžio sn. rekonstrukcija	1,58	P2
13	J. Tumo–Vaižganto g. Kuliuose rekonstrukcija	0,69	P2
14	Nausodžio g. Plungės m. rekonstrukcija	0,47	P2
15	Žaliosios g. Babrungo gyv., Babrungo sen., rekonstrukcija	0,20	P2
16	Aleksandravo g. Nr. 5 Šateikių sen. rekonstrukcija	0,34	P2
17	R. Genio g. Plungės m. rekonstrukcija	0,30	P2

18	Kelio Žerniai–Gegrėnai Žemaičių Kalvarijos sen. rekonstrukcija	4,47	P2
19	Lankos g. Plungės m. rekonstrukcija	0,34	P2
20	Kelio Beržoras–Vydeikiai Platelių sen. rekonstrukcija	8,06	P2
21	Aleksandravo g. Nr. 7 Šateikių sen. rekonstrukcija	0,62	P2
22	Alanto g. Kuliuose rekonstrukcija	0,40	P2
23	Žaltakalnio g. Plungės m. rekonstrukcija	1,40	P3
24	Liepų g. Kuliuose rekonstrukcija	0,57	P3
25	Kelio Stonaičiai–Prūsaliai Nausodžio sen. rekonstrukcija	0,39	P3
26	Saulėtekio g. Plungės m. rekonstrukcija	0,46	P3
27	Varpo g. Plungės m. rekonstrukcija	0,50	P3
28	Kelio Žemaičių Kalvarija–Vilkai Žemaičių Kalvarijos sen. rekonstrukcija	2,00	P3
29	Šateikių g. Nr. 25A Šateikių sen. rekonstrukcija	0,34	P3
30	Kelio Visvainiai–Mikytai Platelių sen. rekonstrukcija	3,93	P3
31	Makščių g. Alsėdžiuose rekonstrukcija	0,60	P3
32	Jurgaičių g. Alsėdžiuose rekonstrukcija	0,55	P3
33	Merkelių gyvenvietės gatvės Paukštakių sen. rekonstrukcija	0,38	P3
34	Pakalnės g. Milašaičių gyv., Stalgėnų sen., rekonstrukcija	0,40	P3
	Iš viso:	39,44	

P1 - didžiausios svarbos, P2 - vidutinės svarbos, P3 - mažiausios svarbos

Miesto susisiekimo sistemos vystymo pagrindinis tikslas yra pagerinti miesto transporto infrastruktūrą ir jos efektyvumą. Šiam tikslui pasiekti reikia toliau tobulinti esamą transporto infrastruktūrą, gerinti miesto gatvių kokybę, vystyti dviračių ir pėsčiųjų takų tinklą, mažinti susisiekimo sistemos neigiamą poveikį aplinkai, išlaikyti ir plėtoti miesto viešąjį transportą, tobulinti eismo valdymo sistemą ir didinti eismo saugumą. Plungės miesto centrinėje dalyje vykdant investicinius projektus, kurių metu bus sutvarkytos miesto viešosios erdvės, numatoma sumažinti autotransporto srautus, tenkančius miesto centrinei daliai. Didžiausias galimas aplinkos oro užterštumas, manoma, yra miesto centrinėje dalyje. Įgyvendinus miesto centrinės dalies sutvarkymo projektus, bus įrengti dviratininkų takai.

Vienas svarbiausių uždavinių, gerinant miestų ekologinę situaciją, - rasti esmines priežastis, kurios daro įtaką transporto grūsčių susidarymui ir ilgina kelionės trukmę. Viena iš pagrindinių priežasčių šiandien – miestų urbanistinė struktūra, gyventojų poilsio ir darbo vietų pasiskirstymo planavimas. Minėtas problemas būtina spręsti, siekiant, kad transporto sistema Telšių apskrityje funkcionuotų efektyviau bei mažėtų oro tarša iš mobiliųjų šaltinių. Inicijuojant ir įgyvendinant transporto plėtros projektus, svarbus įvairių lygių valdžios institucijų bendradarbiavimas, privačių investicijų skatinimas ir tarptautinių fondų teikiamų galimybių išnaudojimas.

Valstybinės reikšmės rajoninių kelių dangos Telšių apskrities savivaldybėse, 2009 m. (proc.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

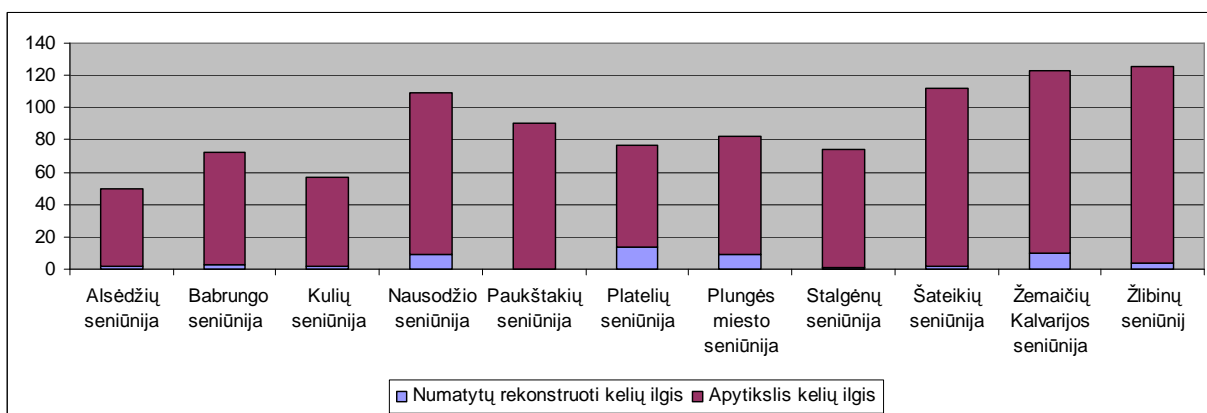
Gatvių tinklo plėtros sprendinių suskirstymas į prioritetus remiasi kokybišku eismo sąlygų užtikrinimo mieste prioritetu, sumažinant kelionės laiką bei taršą, atsirandančias dėl transporto priemonių prastovų:

1. Dariaus ir Girėno gatvės skirtingų lygių sankirta su geležinkeliu. Prioritetinis Plungės miesto gatvių tinklo plėtros uždavinys, įgyvendinantis bendrojo plano sprendinį, kuris Kulių, J. Tumo - Vaižganto, Dariaus ir Girėno, Žemaitijos gatvėms numatė miesto kompozicinės ašies funkciją. Be šio sprendinio nebus įmanoma sėkminga gyvenamoji ir pramonės plėtra geležinkelio šiaurinėje dalyje, taip pat nebus rastos alternatyvos transporto srautų prastovoms pašalinti prie vieno lygio geležinkelio pervažos.

2. Gandingos gatvės tęsinys iki Pramonės pr. Šis sprendinys turės didžiausią įtaką transporto srautų perskirstymui mieste.

3. Vakarinis aplinkkelis kartu su Pramonės prospekto tęsiniu iki jo. Sprendinys turės didelę įtaką tranzitinio ir sunkiojo transporto perskirstymui ir pramonės teritorijos išvystymui, tačiau mažiau įtakos miesto vidaus transporto srautus nei Gandingos gatvės tęsinys.

4. D kategorijos gatvių plėtra. Šių gatvių plėtra turės mažiausią naudą transporto srautų paskirstymui, tačiau jos labai svarbios urbanizuojamų teritorijų užstatymui ir infrastruktūros išvystymui. Savivaldybei rekomenduojama parengti ir pasitvirtinti urbanizuojamų teritorijų išvystymo strategija, pagal kurią būtų sudėliotas aiškus teritorijų urbanizavimo eiliškumas.

Numatyti rekonstruoti keliai

Šaltinis: Plungės rajono savivaldybės planuojamų 2007–2013 m. rekonstruoti vietinės reikšmės transporto infrastruktūros objektų galimybių studija

SANITARINIO GATVIŲ ŠALIGATVIŲ IR ŽELDINIŲ VALYMO IŠLAIDOS PLUNGĖS MIESTE 2010 METAIS

Eil. Nr.	Paslauga	Plungės mieste (išlaidos lt. be PVM)
1.	Sniego stumdymas gatvėse	178331,78
2.	Sniego surinkimas ir išvežimas	21140,4
3.	Gatvių barstymas druska	286034,09
4.	Mechanizmų budėjimas	46688,1
5.	Šaligatvių, takų ir laiptų valymas žiemą	214412,03
6.	Šaligatvių, takų ir laiptų valymas vasara	190810,09
7.	Gatvių važiuojamosios dalies valymas vasara	77394,68
8.	Žaliųjų plotų valymas vasara	6239,55
9.	Šiukšlių ir sąšlavų išvežimas	17746,74
10.	Šakų smulkinimas ir išvežimas	8956,15
	V i s o:	1047753,61

**SANITARINIO GATVIŲ ŠALIGATVIŲ IR ŽELDINIŲ VALYMO
IŠLAIDOS PLUNGĖS RAJONO SENIŪNIJOSE 2010 METAIS**

Eil. Nr.	Seniūnija	Išlaidos litais be PVM
1.	Alsėdžių	53168,02
2.	Babrungo	108112,26
3.	Kulių	72716,49
4.	Nausodžio	112942,65
5.	Paukštakių	76414,62
6.	Platelių	95317,87
7.	Stalgėnų	46708,27
8.	Šateikių	128005,23
9.	Žemaičių Kalvarijos	159184,63
10.	Žlibinų	75186,60
	V i s o:	927756,64

PAGRINDINIŲ PLUNGĖS MIESTO GATVIŲ SANITARINIO VALYMO PLOTAI M²

Eil. Nr.	Gatvės pavadinimas	M²	Eil. Nr.	Gatvės pavadinimas	M²
1.	A.Vaišvilos	4704	19.	Laisvės al.	590
2.	J. Biliūno	1500	20.	A.Jucio	8716
3.	Dariaus ir Girėno	6030	21.	A.Jucio sk.	3370
4.	V.Mačernio	5457	22.	Sukilėlių	2078
5.	Birutės	5600	23.	Sinagogų	1822
6.	Telšių	15794	24.	I.Končiaus	3524
7.	Telšių sk.	1024	25.	Gandingos	8100
8.	Kepyklos	800	26.	Lentpjūvės	19838
9.	J.Tumo-Vaižganto	10363	27.	Pramonės pr.	10800
10.	Vytauto	5941	28.	Medingėnų	3681
11.	Laisvės al.	12536	29.	Ramunių	675
12.	Rietavo	19769	30.	I.Kučinskio	2421
13.	Minijos	1923	31.	Paprūdžio	4345
14.	S.Neries	9274	32.	Kalniškių	5250
15.	Salantų	8142	33.	Mendeno	2480
16.	E.Pliaterytės	1225	34.	J.Pabrėžos	1880
17.	Mozūrų įkalnė	630	35.	Įvažiavimas į kapines	386
18.	Vandentiekio	1837			

Iš viso: 192505 M²

14. Neatsiejama susisiekimo sistemos dalis yra geležinkeliai.

Per dabartinę Plungės rajono savivaldybės teritoriją bei per Plungės miestą 1932 metais buvo nutiesta ir atidaryta respublikinės reikšmės geležinkelio linija Klaipėda – Vilnius. Šiuo metu per Plungės geležinkelio stotį kursuoja keleiviniai traukiniai, prekiniais traukiniais gabenami naftos produktai, trašos, žemės ūkio, maisto bei lengvosios pramonės produkcija. Plungės geležinkelio stotis taip pat suteikia vagono siuntų privažiuojamuosiuose ir ne bendrojo naudojimo keliuose priėmimo ir išdavimo bei vagono siuntų, leidžiamų sandėliuoti stoties atvirose aikštelėse, priėmimo ir išdavimo paslaugas. Krovinių aikštelės bendras plotas - 9 959 m². Beveik visos stambiosios pramonės įmonės turi savo geležinkelio atšakas.

Plungė yra tarptautinio IX geležinkelio transporto koridoriaus trasoje, todėl per ją vyksta pakankamai intensyvus geležinkelio transporto judėjimas. Savivaldybės teritorijoje taip pat yra stotys: Šateikiai – Plungė – Tarvainiai. Kita transporto rūšimi - geležinkeliais - šiuo metu pervežama didelė dalis krovinių ir keleivių.

Telšių apskrities geležinkelių tinklo tankumas yra vienas didžiausių Lietuvoje: Telšių apskrityje – 35km/1000 km², kai Lietuvoje tik 26 km/1000 km². Keleivių srautas kiekvienais metais didėja. Prekinių traukinių važiuoja 3 kartus daugiau nei keleivinių. Šiuo metu signalizacijos ir telekomunikacijos sistemos yra atnaujinamos. Geležinkelis Plungę tarsi dalija į dvi dalis: pagrindinę ir šiaurinę. Dėl intensyvaus traukinių eismo stabdomas automobilių eismas šiaurinėje miesto dalyje gyvenantiems žmonėms ir keliaujantiems per Plungę sukelia daug nepatogumų. Šiuo metu Lietuvos geležinkeliai ruošiasi vykdyti projektą: „IX geležinkelio koridoriaus ruožo Kaišiadorys – Radviliškis – Šiauliai – Klaipėda ir I geležinkelio koridoriaus ruožo Šiauliai – Joniškis – valstybės siena modernizacija“, kurio metu, tarp kitų veiklų, numatyta įrengti antrąjį kelią ruože Dūseikiai – Telšiai (iki 4 km) ir ruože Plungė – Šateikiai (iki 14 km).

VII. GEOFIZINĖ PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS PADĖTIS IR KITI APLINKOS ORĄ ĮTAKOJANTYS VEIKSNIAI

15. Plungės rajono savivaldybė yra įsikūrusi šalies šiaurės vakaruose, Telšių apskrityje. Teritorijoje vyrauja kalvotas reljefas, kuris ledynmečiu geomorfologiškai susiformavo Vakarų Žemaičių plynaukštėje ir Žemaičių aukštumoje. Vaizdingais slėniais teka Minija su intakais Sausdravu, Babrungu, Mišupe, Karkluoja. Tarpukalviuose tyvuliuoja ežerai. Didžiausi jų - Platelių (1210 ha), Ilgio, Beržoro, Iešnalio, Alsėdžių. Didžiausi miškai - Plokštinės-Stirbaičių, Milašaičių. Šiaurinėje Plungės rajono dalyje įsikūręs šalyje ir už jos ribų gerai žinomas Žemaitijos nacionalinis parkas, apimantis ir Platelių ežerą. Rajone yra Aukštojo tyro ir Reiskių tyro geomorfologiniai, Gandingos bei Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustiniai.

Regiono reljefo sandara yra sudėtinga. Pačiu vakariniu Žemaitijos pakraščiu tęsiasi neplati pajūrio žemuma (Vakarų Žemaičių lyguma), rytų kryptimi ji pereina į Vidurio Žemaičių aukštumą, rytuose vėl pereina į Vidurio Žemaičių plynaukštę. Žemaičių aukštumos paviršius ir jos aukštis nuo jūros lygio labai įvairus. Kalvočiausia dalis yra Ventos – Minijos – Dubysos takoskyroje. Nuo Sedos ji eina į pietryčius per Telšius, Varnius, Kelmę iki Raseinių. Kita aukštumos dalis nėra tokia kalvota. Vakarinė aukštumos dalis – banguota. Pats kalvynas nėra vienalytis: susideda iš keleto aukštesnių ir žemesnių ruožų.

16. Pagal orografinį Lietuvos suskirstymą Plungės rajono vakarinė dalis priskiriama Vakarų Žemaičių plynaukštei, kurioje didesniąją dalį sudaro molingosios lygumos, o vakarinė dalis – Žemaičių aukštumai su kalvotomis moreninėmis aukštumomis. Pastarosios dalis – Tverų moreninis kalnagūbris – eina išilgai rajono iš šiaurės vakarų į pietryčius. Jame yra aukščiausia rajono vieta – 199 m Vilkų kaime. Būtent dėl aukščiau išvardytų priežasčių čia iškrinta palyginti daugiau kritulių.

Plungės rajono teritorijos orus nulemia geografinė padėtis – išsidėstymas palyginti netoli Baltijos jūros, todėl visus metus jaučiama drėgnų Atlanto masių pernaša. Besiribojanti su pajūrio žemuma, didžioji savivaldybės teritorijos dalis patenka į zoną, kurioje yra pastovus drėgmės perteklius. Čia fiksuojami gana stiprūs metiniai kritulių kiekio svyravimai, palyginti su kitais Lietuvos regionais. Baltijos jūra švelnina oro temperatūros svyravimo amplitudę. Tačiau Vidurio Žemaičių aukštuma bei Vidurio Žemaičių plynaukštė sudaro sąlygas kontinentinio klimato formavimuisi. Didelė regiono teritorijos dalis yra iškili ir vidutiniškai siekia 160 – 180 m virš jūros lygio, todėl vasaros šiame regione yra kiek drėgnesnės, o žiemos vėsesnės nei likusioje Lietuvos dalyje.

Klimatas nėra itin palankus ūkinei veiklai. Didelis debesuotumas, iškrinta daugiausia kritulių šalyje (700 - 900 mm/m), stipresni vėjai (vidutinis vėjo greitis 3,9 m/s), vidutinė oro temperatūra vasarą +17° C, žiemą - minus 3° C. Sniego danga išsilaiko ~90 - 100 dienų. Pavasario orai labai nepastovūs, retai būna šilta ir drėgna. Vasara prasideda vėliau nei visoje Lietuvoje. Lietingiausi mėnesiai yra rugpjūtis ir rugsėjis. Ruduo prasideda anksti (dar rugpjūčio pabaigoje padaugėja lietingų dienų), nors 4 - 7 dienoms orai atšyla paskutiniąją rugsėjo - pirmąją spalio savaitę. Ilgiau čia išsilaiko ir sniego danga, žiemą pirmasis sniegas iškrinta gruodį, sniego danga ~20 – 30 cm. Vidutinė sausio mėnesio temperatūra - minus 3° C.

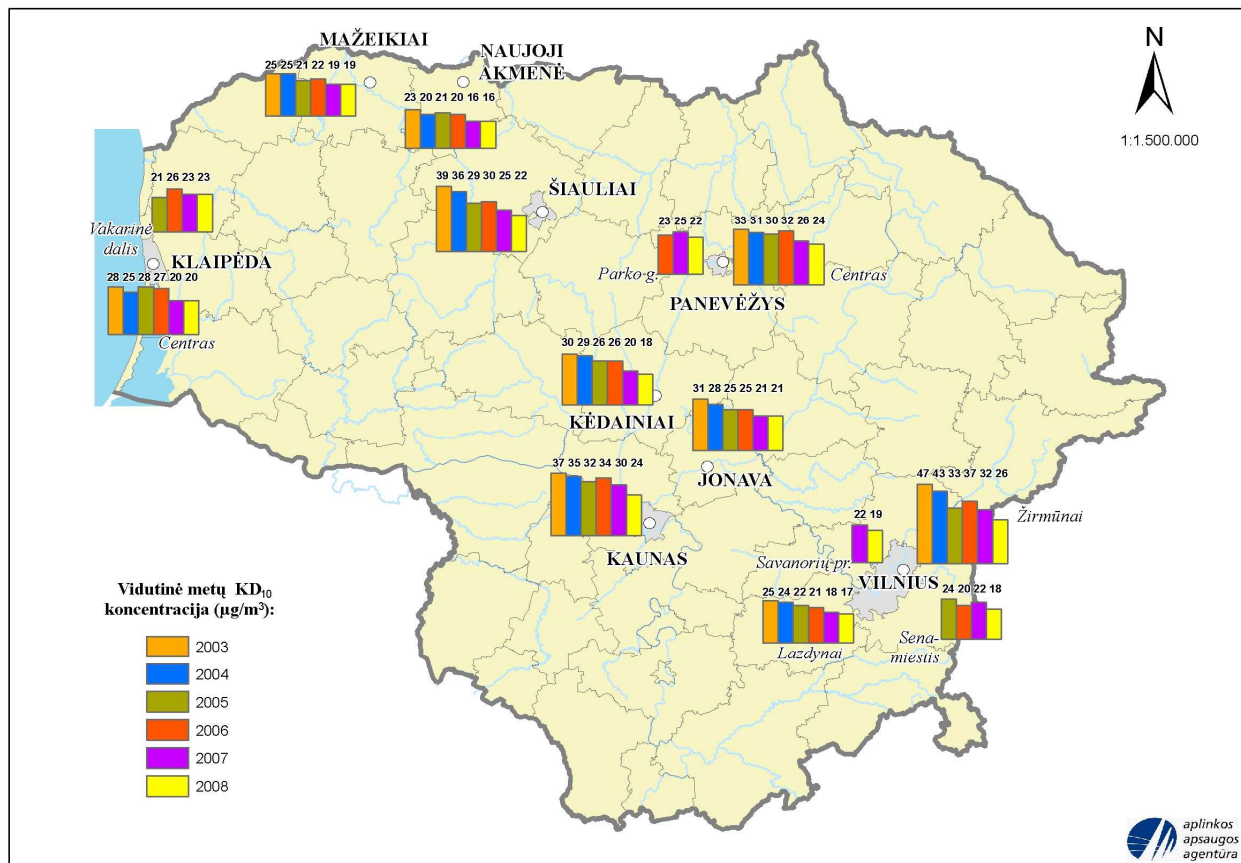
Krituliai iškrinta visus metus, didžiausias jų kiekis būna vasaros antroje pusėje bei rudenį, kai per mėnesį iškrinta iki 90 mm kritulių. Sausiausias metų laikas - pavasaris. Perkūnijos dažnos vasarą ir rudenį. Dažniausiai jos būna žemyninės kilmės ir susidaro pučiant rytiniams vėjams šiltomis vasaros dienomis, bei pajūrinės, kurios atkeliauja su vakariniiais vėjais, kai jūra būna šiltesnė už žemyną. Šis perkūnijos tipas dažniausiai pasireiškia rugpjūčio mėnesį, po karščių pajūrio zonoje apsistojus šalto oro masėms. Slenkant atmosferos frontams, perkūnija Plungės rajone pasitaiko ir žiemą.

17. Geografiniu požiūriu, nors Plungės rajonas yra automobilių kelių ir geležinkelio sankirtoje, vis tik Lietuvos mastu yra gana toli nuo pagrindinių rinkų - didžiųjų Lietuvos urbanistinių centrų, iš kurių tik Klaipėda yra arčiau nei 100 km (56 km). Tuo tarpu atstumas nuo Plungės iki Vilniaus yra 287 km, iki Kauno - 185 km, iki Šiaulių - 102 km, iki Panevėžio - 180 km, iki Alytaus - 297 km, iki Marijampolės - 230 km, iki Utenos – 293 km.

Aplinkos oro kokybė priklauso nuo stacionarių ir mobilių taršos šaltinių emisijos ir nuo meteorologinės sklaidos. Miestuose palankios teršalų kaupimuisi sąlygos susidaro, kai orus lemia pastovios oro masės – anticiklonai, gūbriai, mažo gradiento atmosferos slėgio laukai. Tokiais atvejais vyrauja ramūs, be kritulių orai, žiemą paprastai smarkiai atšąla, vasarą vyrauja karštis. Didelė oro drėgmė, esant silpnam vėjui – rūkas, dulksna – taip pat sąlygoja didesnę oro užterštumą. Mažesniuose pramonės centruose, kur oro kokybei didelę įtaką turi vieno stambaus teršėjo išmetimai, teršalų koncentracija gali padidėti ir pučiant vienos krypties vėjui, kuris teršalus neša nuo stambaus taršos šaltinio. Žiemą užterštumą įtakoja oro temperatūra, nes spaudžiant šalčiams padidėja šiluminės energijos poreikis, o ją gaminant padidėja išmetamoji tarša.

Vertinant kelerių metų statistiką, akivaizdi oro teršimo mažėjimo tendencija. Be to, labiausiai sumažėjo tarša kietosiomis dalelėmis ir anglies monoksidais.

Vidutinės metinės KD_{10} koncentracijos pasiskirstymas Lietuvoje

VIII. INFORMACIJA APIE SAVIVALDYBĖS APLINKOS ORO UŽTERŠTUMO LYGIO VERTINIMĄ, UŽTERŠTUMO LYGĮ, JO KITIMO TENDENCIJAS

18. Žemaitijos kompleksinio monitoringo stotis Plungės rajono savivaldybės teritorijoje, Žemaitijos nacionalinio parko Plokštinės rezervate, buvo įkurta 1994 metais. Vienas iš pagrindinių šios stoties darbo uždavinių yra stebėti sieros dioksido, sulfatų, amonio junginių ir nitratų koncentracijas ore. Soties tikslas yra stebėti fonines visai Žemaitijai reikšmes, todėl ji buvo įkurta kuo toliau nuo galimų taršos šaltinių ir negali būti panaudota perspėjimui apie padidėjusią vietinę taršą. Vietinę taršą stebi ir momentines reikšmes nustato Aplinkos apsaugos agentūros oro kokybės automatinių stočių tinklas.

Europos Sąjungos (ES) teisės aktai bei Valstybinė aplinkos monitoringo programa (VAMP) 2005-2010 metams, patvirtinta LR Vyriausybės 2005 m. vasario 7 d. nutarimu Nr. 130 (Žin., 2005, Nr. 19-608, Žin., 2008, Nr. 104-3972) įpareigoja optimizuoti esamų monitoringo stočių tinklą, kad pilnai įvertinti oro taršos būklę aglomeracijose Vilniaus ir Kauno bei zonoje - likusioje Lietuvos dalyje. Zonos ir aglomeracijos, patvirtintos aplinkos ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2008 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr.D1-574/V- 1056 (Žin., 2000, Nr.100-3184; 2008, Nr.130-4998).

Šiuo metu esamą oro kokybės situaciją bei vietinės momentinės taršos preliminarius pokyčius galima modeliuoti remiantis Lietuvos oro kokybės monitoringo naudojant difuzinius ėmiklius, bei atskirų tyrimo taškų duomenų palyginamąją analizę galima atlikti naudojantis EMEP 50 km x 50 km tinkleliu. Tai atsispindi toliau pateiktoje pirmo etapo tyrimų rezultatų apžvalgoje.

LIETUVOS ORO KOKYBĖS MONITORINGAS NAUDOJANT DIFUZINIUS ĖMIKLIUS

I - mojo etapo apžvalga

Aplinkos oro kokybės tyrimai difuziniais ėmikliais yra vienas iš būdų įvertinti oro kokybę tose teritorijose kur neatliekami nuolatiniai matavimai. Vadovaujantis aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymo „Dėl aplinkos oro kokybės vertinimo“ nuostatomis, orientacinius (indikatorinius) oro kokybės tyrimus galima atlikti vykdant matavimus, tolygiai juos paskirsčius per metus taip, kad matavimų trukmė sudarytų ne mažiau 14% metų laiko. Tam tikslui tinka pasyviųjų sorbentų panaudojimas ypač, kai reikia įvertinti integruotą teršalo koncentracijos lygį per ilgesnį laiko periodą. Gauti rezultatai leidžia detaliau įvertinti užterštumo lygį vietovėse, kuriose neatliekami nuolatiniai automatiniai oro taršos matavimai bei parinkti tolesnius tyrimo metodus. Teritorijose, kur užterštumo lygis yra aukščiau viršutinės vertinimo ribos, yra privalomi nuolatiniai oro kokybės tyrimai, o kur užterštumo lygis yra žemiau žemutinės vertinimo ribos, gali būti naudojamas vien tik modeliavimas arba indikatoriniai matavimai. Kai nustatytas didžiausias oro užterštumo lygis yra tarp viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų, vertinant oro kokybę, matavimai yra būtini, tačiau jų gali būti mažiau, o matavimų duomenis galima papildyti informacija iš kitų šaltinių.

Tikslas:

- Renovuoti ir modernizuoti valstybinę aplinkos oro monitoringo sistemą pagal ES direktyvų, JTO Tolimųjų pernašų konvencijos bei kitų teisės aktų reikalavimus.

Uždaviniai:

- Įvertinti oro teršalų: azoto dioksido (NO₂), sieros dioksido (SO₂) ir lakiųjų organinių junginių (LOJ): benzeno (C₆H₆), tolueno, etilbenzeno ir orto-, meta-, para- ksileno vidutinių koncentracijų erdvinį pasiskirstymą Lietuvos Respublikos teritorijoje.

- Įvertinti oro teršalų: azoto dioksido (NO₂), sieros dioksido (SO₂), lakiųjų organinių junginių (LOJ): benzeno (C₆H₆), tolueno, etilbenzeno ir orto-, meta-, para- ksileno ir ozono (O₃) vidutinių koncentracijų erdvinį pasiskirstymą 40 zonos teritorijoje esančių taškų, naudojantis EMEP tinkleliu 50 km x 50 km.

- Įvertinti amoniako (NH₃) vidutinių koncentracijų erdvinį pasiskirstymą prie skirtingo tipo kiaulininkystės ūkių.

VERTINIMO KRITERIJAI

Siekiant įvertinti azoto dioksido (NO₂), sieros dioksido (SO₂) ir lakiųjų organinių junginių (LOJ): benzeno (C₆H₆), tolueno, etilbenzeno ir orto-, meta-, para- ksileno koncentracijų erdvinį pasiskirstymą Vilniaus ir Kauno aglomeracijose bei zonos vietovių (likusios šalies teritorijos be Vilniaus ir Kauno miestų) ore, naudoti difuziniai ėmikliai.

Difuziniai ėmikliai buvo išdėstyti skirtingose miestų vietose: prie gatvių arba sankryžų, gyvenamuosiuose mikrorajonuose, santykinai švariose (foninėse) miesto zonose, stacionarių oro kokybės tyrimų stočių aplinkoje, taip pat priemiestyje arba užmiestyje.

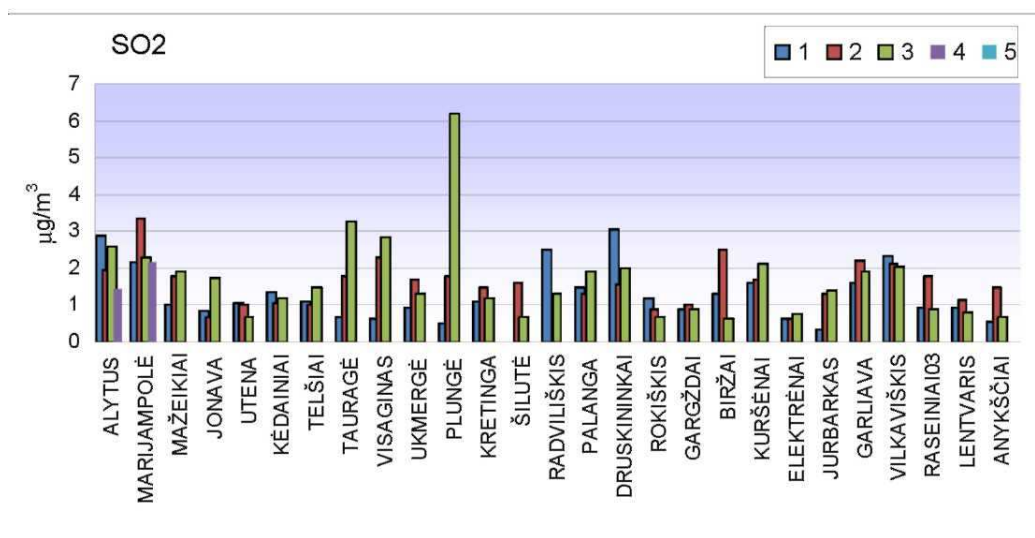
Tirtų oro priemaišų vertinimas atliktas lyginant gautus tyrimų rezultatus su normomis, nustatytomis pagal ES direktyvų reikalavimus. Difuzinių ėmiklių metodas leidžia vertinti ilgesnio periodo vidutines koncentracijas, tai azoto dioksido ir benzino tyrimų rezultatai lyginami su 2010 m. galiojančiomis sveikatos apsaugai metinėmis ribinėmis vertėmis. ES direktyvoje „Dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje“ sieros dioksido kiekiui aplinkos ore sveikatos apsaugai pateikiama 24 valandų ribinė vertė ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$), augmenijos apsaugai – metinė ribinė vertė – $20 (\mu\text{g}/\text{m}^3)$. Lakiesiems organiniams junginiams - toluenui $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_3$; etilbenzenui; (para-; meta-; orto-) ksilenai $\text{C}_6\text{H}_4(\text{CH}_3)_2$ nėra nustatytų ribinių verčių. Tačiau benzenas yra indikatorius kitiems organiniams junginiams; jeigu benzeno koncentracija neviršija nustatytų normų, tai reiškia, kad kitų organinių junginių koncentracijos neturi neigiamo poveikio žmonių sveikatai.

Aplinkos oro užterštumo metinės vertinimo normos ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Pagal Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą 2008/50/EB
„Dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje“

Vertinimo normos	SO ₂ (augmenijos apsaugai)	NO ₂	C ₆ H ₆
Ribinė vertė (RV)	20	40	5
Viršutinė vertinimo riba (VVR)	12	32	3,5
Žemutinė vertinimo riba (ŽVR)	8	26	2

**APLINKOS ORO KOKYBĖS TYRIMAI DIFUZINIAIS ĖMIKLIAIS
LIETUVOS MIESTUOSE**

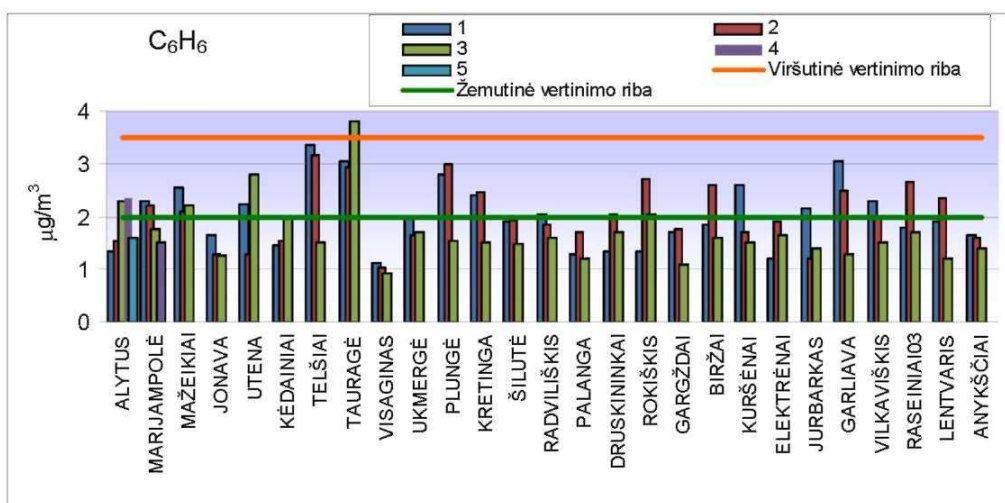
Sieros dioksidas

Sieros dioksido koncentracija didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose matuota 8 vietose, Alytuje ir Marijampolėje – 4, o likusiuose 53 Lietuvos miestuose SO₂ koncentracija buvo tiriama 3 vietose. Tam, kad rezultatai kuo objektyviau reprezentuotų transporto, pramonės įtaką, apibūdintų užterštumo lygį gyvenamuosiuose mikrorajonuose ir miestų centruose – dažnai ir gausiai žmonių lankomose vietose arba miestų foninėse vietose, tyrimai buvo atliekami skirtingose miestų dalyse. Pirmo tyrimų etapo rezultatai rodo, kad sieros dioksido koncentracijos Lietuvos miestų aplinkos ore yra nedidelės ir neviršija nustatytų normų. Per pirmą tyrimų etapą sieros dioksido koncentracijos svyravimai aplinkos ore buvo nedideli, pvz. Klaipėdoje, Panevėžyje ir Šiauliuose SO₂ koncentracijos kito atitinkamai nuo 0.9 iki 5,0 µg/m³, nuo <0.3 iki 2.0 µg/m³ ir nuo 0.6 iki 5.0 µg/m³. Prie intensyvaus eismo gatvių, o taip pat ir gyvenamuosiuose mikrorajonuose šio teršalo koncentracija mažai skiriasi. Didžiausios vidutinės tiriamo laikotarpio sieros dioksido koncentracijos buvo išmatuotos Varėnoje prie Alytaus ir Pramonės gatvių sankryžos (8.45 µg/m³), **Plungėje Stoties g. priešais Plungės dvaro parką (6.2 µg/m³)**, Šilalėje prie Vytauto ir Basanavičiaus gatvių sankryžos (4.95 µg/m³) (7 pav.). Tolimesni tyrimai parodys ar tai nebuvo atsitiktiniai atvejai.

Azoto dioksidas. Šios medžiagos koncentracija didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose matuota 11 vietų, Alytuje ir Marijampolėje – 4, o likusiuose 53 Lietuvos miestuose – 3 vietose. Vertinant pirmo tyrimų etapo azoto dioksido koncentracijas didžiųjų Lietuvos miestų aplinkos ore stebima, kad Klaipėdoje 3 tyrimų taškuose prie intensyvaus eismo gatvių viršyta ribinė vertė, 4 tyrimų taškuose NO₂ koncentracijos buvo tarp žemutinės ir apatinės vertinimo ribų. Panevėžyje viename tyrimų taške prie intensyvaus eismo gatvių sankryžos nustatyta NO₂ koncentracija tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų. Šiauliuose žmonių sveikatos apsaugai nustatytų vertinimo normų viršijimai išmatuoti trijose tyrimų vietose. Transporto įtaka azoto dioksido koncentracijoms ženkliai ir kituose Lietuvos miestuose. Ribinė NO₂ vertė buvo viršyta Grigiškėse (42.8 µg/m³) – tyrimo taške, esančiame prie A1 kelio. A1 kelio įtaka ženkliai NO₂ koncentracijai ir tyrimo taške, esančiame Vievyje prie Kauno g. ir A1 kelio (31.2 µg/m³). Tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų matuotos NO₂ koncentracijos Mažeikiuose (27.0 µg/m³), Kėdainiuose (28.4 µg/m³), Telšiuose (27.6 µg/m³), Tauragėje (30.3 µg/m³). Azoto dioksido koncentracijos buvo labai arti žemutinės vertinimo ribos arba ji buvo pasiekta Jonavoje (25.3 µg/m³), Utenoje (24.6 µg/m³), **Plungėje (24.4 µg/m³)**, Kelmėje (24.4 µg/m³).

Benzenas

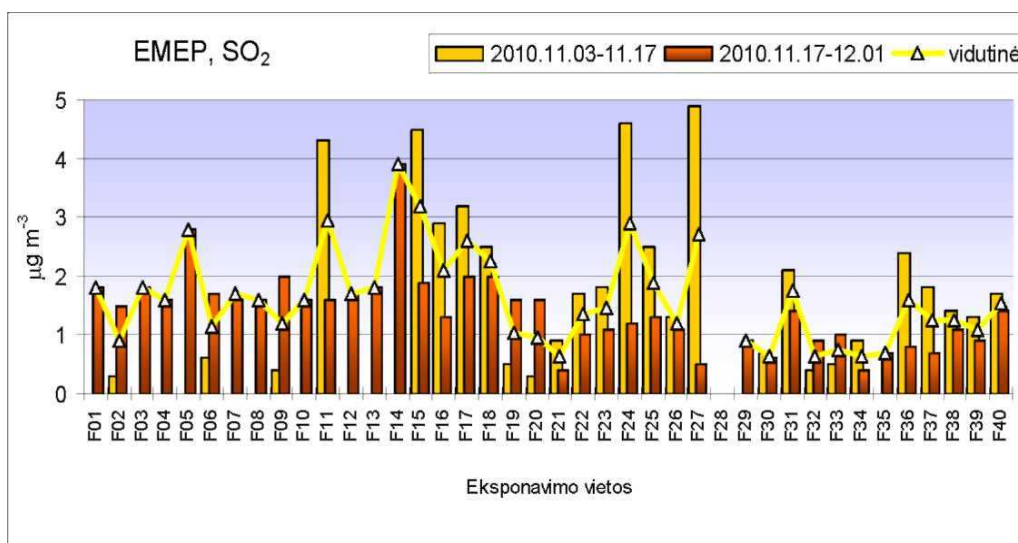
I-ojo etapo metu eksponuotų pasyvių sorbentų benzeno analizės rezultatai Lietuvos miestuose.

Benzeno koncentracija didžiuosiuose zonos miestuose – Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose matuota 8 vietose, Alytuje ir Marijampolėje – 4, o likusiuose 53 Lietuvos miestuose – 3 vietose (9 pav.). Pirmo tyrimų etapo Klaipėdos mieste vidutinė benzino koncentracija kito nuo 1.2 – 1.6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Šiek tiek didesnė benzeno koncentracija, siekianti žemutinę vertinimo ribą, buvo nustatyta per antrą tyrimų periodą (2010.11.17 - 2010.12.01) Molo g. – 2.1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Panevėžyje per šį tyrimų etapą vidutinė benzeno koncentracija buvo 1.4 – 3.8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Didesnės benzeno koncentracijos, viršijusios žemutinę vertinimo ribą, matuotos per antrąjį matavimų periodą 4 matavimo taškuose. Rožyno mikrorajone (Pušyno – Bijūnų g.) benzeno koncentracija (5.0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) siekė ribinę vertę. Šiaulių mieste per šį tyrimų periodą vidutinė benzeno koncentracija buvo 1.3 – 3.8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Per antrą tyrimų periodą Šiauliuose 5 tyrimų taškuose benzeno koncentracijos buvo matuotos tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų, o taške, esančiame Miško g. nustatyta benzeno koncentracija viršijanti viršutinę vertinimo ribą ir siekė 3.8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Tyrimų duomenys rodo, kad tik 18 Lietuvos miestų benzeno koncentracijos nesiekė žemutinės vertinimo ribos. Didžiausios benzeno koncentracijos matuotos Tauragėje, Telšiuose, **Plungėje**, Garliavoje prie intensyvaus eismo gatvių ir gyvenamuosiuose mikrorajonuose.

DIFUZINIŲ ĖMIKLIŲ TYRIMŲ EMEP TINKLELIU TAŠKAI (ištrauka)

KODAS	TYRIMŲ VIETA	KAIMAS, SENIŪNIJA
F01	Palanga, pietinė dalis, miške už kopų	Palangos m., Klaipėdos apskr.
F02	Neringa, į ŠV nuo Pervalkos	Neringos m. Klaipėdos apskr.
F03	Narvydžių k., pasienyje prie Latvijos	Skuodo sen., Skuodo r. Sav.
F04	Baltmiškių k., į V nuo Aleksandravo	Šateikių sen., Plungės r. Sav.
F05	Tvaskučių k., į P nuo Švėkšnos	Švėkšnos sav., Šilutės r. Sav.
F06	Karceviškių k.,	Usėnų sen., Šilutės r. Sav.
F07	Buknaičių k.,	Reivyčių sen., Mažeikių r. Sav.
F08	Ruišėnų k.,	Viešvėnų sen., Telšių r. Sav.
F09	Paežerio k.,	Upynos sen., Šilalės r. Sav.
F10	Kalvelių k.,	Viešvilės sen., Jurbarko r. Sav.

Sieros dioksidas

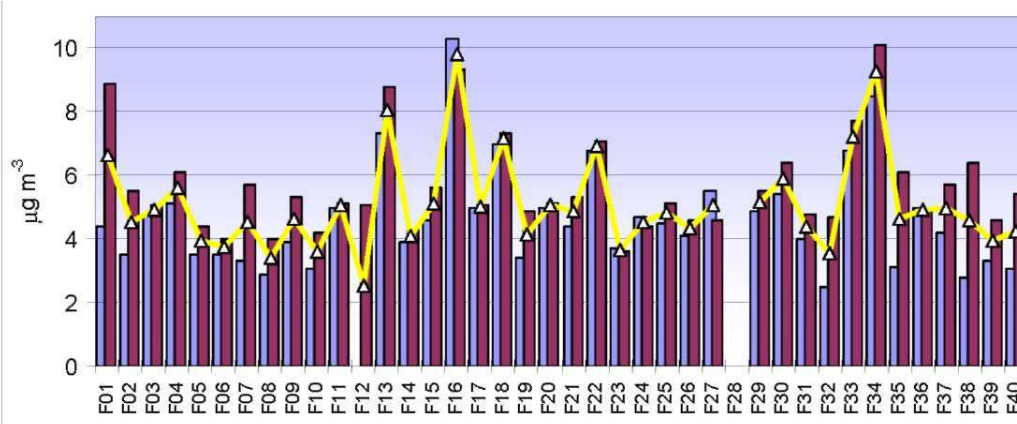
I-ojo etapo sieros dioksido tyrimų rezultatai EMEP tinklo taškuose

Per pirmąjį tyrimų etapą (2010.11.03–12.01) 40 zonos teritorijoje esančių taškų (EMEP tinklelis) sieros dioksido koncentracijos nesiekė aplinkos oro užterštumo vertinimo normų ir kito nuo 1.1 iki 3.1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Azoto dioksidas

Per pirmąjį tyrimų etapą (2010.11.03–12.01) 40 zonos teritorijoje esančių taškų (EMEP tinklelis) azoto dioksido koncentracijos nesiekė aplinkos oro užterštumo vertinimo normų ir kito nuo 2.5 iki 10.3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

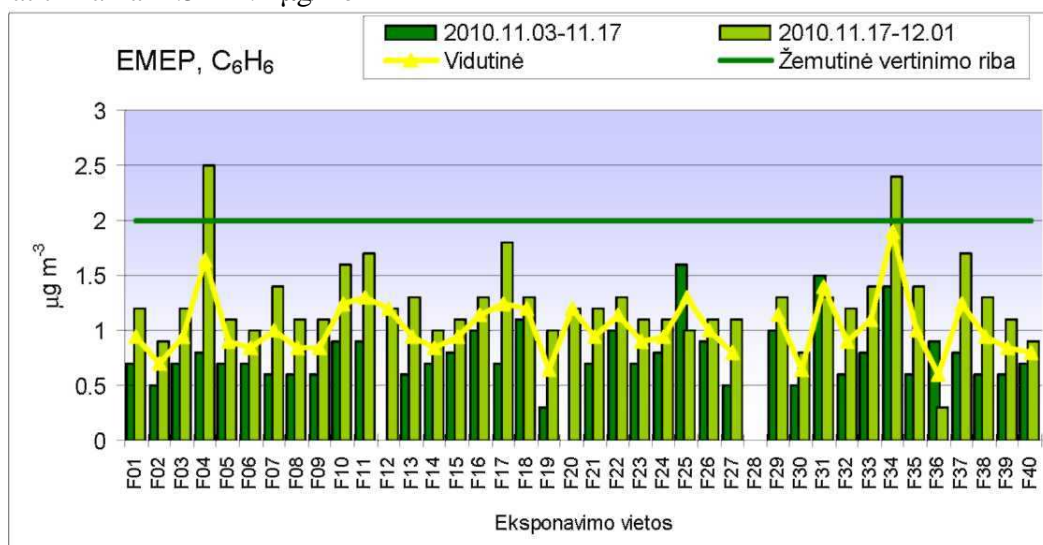
EMEP, NO₂

I-ojo etapo azoto dioksido tyrimų rezultatai EMEP tinklo taškuose.

.Benzenas

Per pirmąjį tyrimų etapą (2010.11.03–12.01) benzono koncentracija 40 zonos teritorijoje esančių taškų (EMEP tinklelis) svyravo nuo 0.3 iki 2.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ir neviršijo žmonių sveikatos apsaugai nustatytos ribinės vertės (3 lentelė). Tačiau per antrąjį tyrimų periodą (2010.11.17-2010.12.01) dviejuose tyrimų taškuose (F04 ir F34) benzino koncentracija viršijo nustatytą žemutinę vertinimo ribą ir buvo atitinkamai 2.5 ir 2.4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

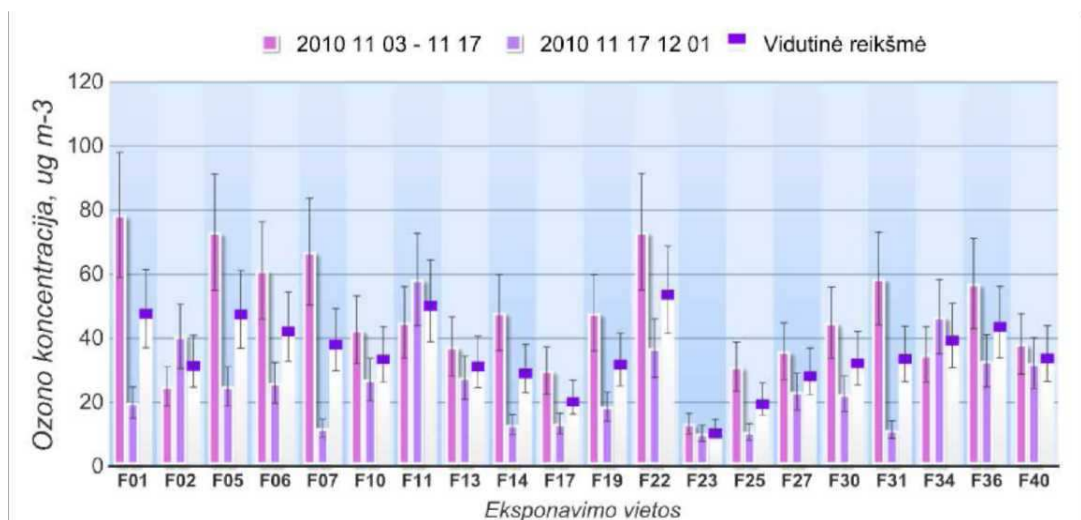

I-ojo etapo benzono tyrimų rezultatai EMEP tinklo taškuose.

Ozonas (O₃)

Ozonas yra antrinis teršalas, susidaro atmosferoje vykstančių fotocheminių reakcijų metu tarp ozono pirmtakų – azoto oksidų ir lakiųjų organinių junginių veikiant saulės spinduliuotei. Susiklosčius nepalankioms teršalų išsisklaidymo sąlygoms, šiltuoju metų laiku gali pakilti ozono koncentracijų ore lygiai. Priežemio ozono susidarymo fotocheminių vyksmų intensyvumas priklauso nuo daugelio gamtinių bei antropogeninių veiksnių. Vidutinėse platumose ozono koncentracijos sezoninėje eigoje stebimas ankstyvas pavasarinis padidėjimas, o didžiausias koncentracijos lygis būdingas vasaros metu. Šalia intensyvaus transporto eismo gatvių ozono koncentracija yra mažesnė.

Ozono koncentracijos tyrimai Lietuvos teritorijoje buvo atlikti 20-yje tyrimo vietų. Iš pirmojo etapo pateikiamų duomenų galima teigti, kad ozono vidutinės koncentracijos svyravimai (I-ojo ir II-ojo periodų metu) aplinkos ore buvo reikšmingi (nuo 11,4 iki 54,7 µg/m³.) Didžiausia vidutinė ozono koncentracija (78,1±17,5 µg/m³) gauta Palangos m. (F01), Klaipėdos apskrityje difuzinių šiltnaminių efektų eksponavimo vietoje (F05, F06, F07). Mažiausia vidutinė O₃ koncentracija (11,4±17,5 µg/m³) gauta Balbieriškio sen., Prienų r. savivaldybėje (F23). Pažymėtina, jog tokia itin maža ozono vidutinė koncentracija šioje šiltnaminių efektų eksponavimo vietoje buvo gauta abiejų periodų metu. Tiriant erdvinį ozono vidutinės koncentracijos pasiskirstymą nustatyta, kad didesnės vertės gautos Lietuvos pietvakarių teritorijoje, t.y. Kauno, Vilkaviškio rajonuose ir Palangos mieste. Tačiau šioje teritorijoje buvo nustatytos ir mažos ozono koncentracijos. Veiksnių, lemiančių tokį koncentracijos pasiskirstymą, vertinimas bus atliktas galutinėje ataskaitoje.

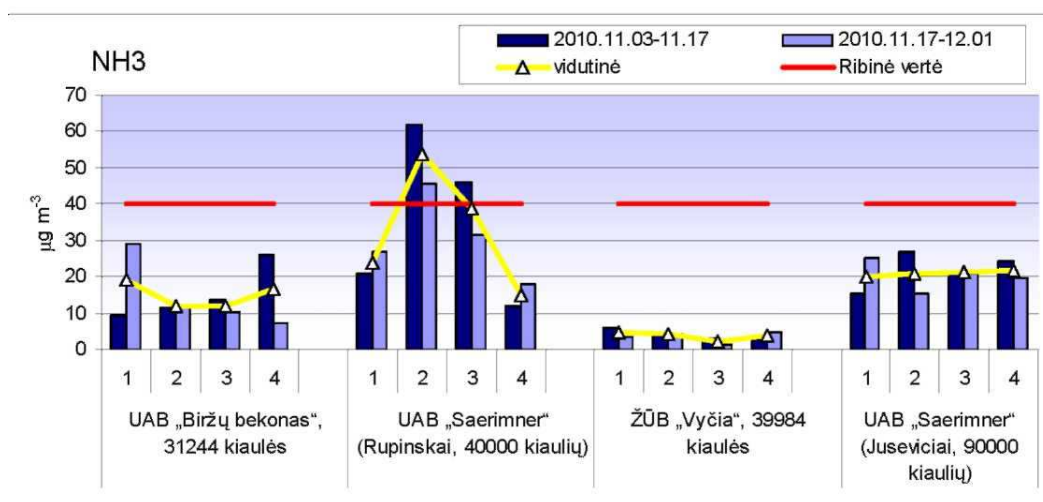
I-ojo etapo ozono tyrimų rezultatai EMEP tinklo taškuose.

AMONIAKO (NH₃) KONCENTRACIJŲ TYRIMAI APLINKOS ORE PRIE 4 SKIRTINGO TIPO KIAULININKYSTĖS ŪKIŲ.

Amoniakos koncentracijos matavimai prie kiekvieno kiaulininkystės ūkio buvo atliekami keturiose vietose, t.y. 1) priešvėjinėje pusėje 50 metrų nuo fermos centro (1), 2) pavėjinėje pusėje 50 metrų nuo fermos centro (2), 3) pavėjinėje pusėje 100 metrų nuo fermos centro (3), 4) pavėjinėje pusėje 200 metrų nuo fermos centro (4). Amoniakos koncentracijoms aplinkos ore nėra nustatytų metinių vertinimo normų, todėl gauti rezultatai lyginti su vidutine paros ribine verte (40.0 µg/m³), vadovaujantis Teršalų, kurių kiekis aplinkos ore ribojamas pagal nacionalinius kriterijus, sąrašu ir

ribinėmis aplinkos oro užterštumo vertėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 471/582 (Žin.2000, Nr. 100-3185; 2007, Nr. 67-2627).

Gauti rezultatai rodo, kad tik prie UAB „Saerimner“ Rupinskių kiaulidžių komplekso tyrimo taškuose, esančiuose pavėjinėje pusėje 50 ir 100 metrų nuo fermos buvo viršyta ribinė amoniako vertė. Čia per pirmąsias dvi tyrimų savaites nustatytos atitinkamai 62.0 µg/m³ ir 46.1 µg/m³ amoniako koncentracijos. Per antrąjį tyrimų periodą ribinės vertės viršijimas nustatytas taške, esančiame pavėjinėje pusėje 50 metrų nuo fermos. Amoniako koncentracija šiame taške siekė 45.7 µg/m³. Prie kitų trijų kiaulininkystės ūkių amoniako ribinės vertės viršijimų nebuvo nustatyta. Prie ŽŪB „Vyčia“ kiaulininkystės ūkio amoniako koncentracijos per tyrimo laikotarpį svyravo nuo 1.2 iki 6.0 µg/m³.

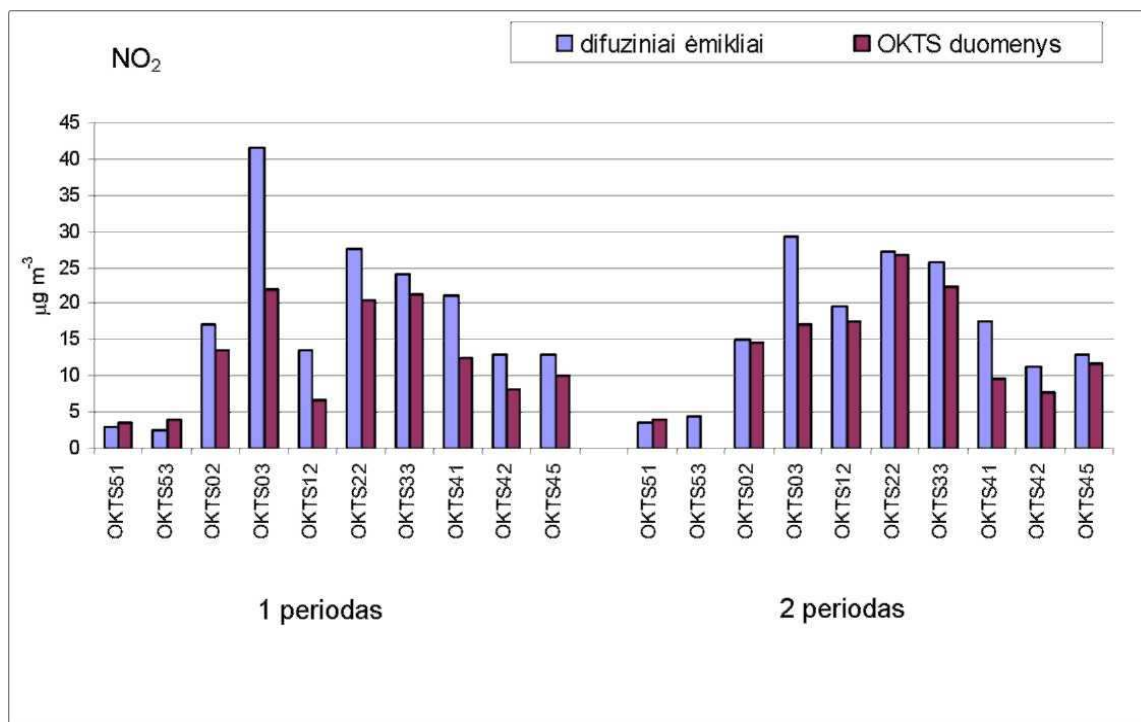

I-ojo tyrimų etapo amoniako koncentracijų kiekiai prie skirtingo tipo kiaulininkystės ūkių.

DIFUZINIŲ ĖMIKLIŲ IR NUOLATINIŲ MATAVIMŲ REZULTATŲ Palyginimas

Tarpusavyje lyginame duomenis gautus pasyviais sorbentais su Oro kokybės tyrimų stočių (OKTS) duomenimis, o taip pat su Integruoto monitoringo stočių duomenimis (IMS). Integruoto monitoringo stotyse SO₂ koncentravimui naudojamas filtrų paketas ir SO₂ koncentracija nustatoma jonų chromatografijos metodu. NO₂ surinkimui naudojami impregnuoti šarminiu natrio jodidu stiklo filtrai ir nustatomas spektrofotometriniu metodu.

Tyrimų rezultatai rodo ženklius skirtumus tarp SO₂ koncentracijų išmatuotų OKTS ir difuziniais ėmikliais. Skirtumai tarp NO₂ koncentracijų yra mažesni. Gana geras sutapimas gautas tarp IMS ir difuzinių ėmiklių duomenų: OKTS51 azoto dioksido koncentracijos per pirmą ir antrą tyrimų periodą gautos atitinkamai 21% ir 11% didesnės nei difuzinių ėmiklių koncentracijos, OKTS02 –20% ir 2%, OKTS22 –26% ir 1%, OKTS33 – 11% ir 13% ir OKTS45 –22% ir 9 % mažesnės koncentracijos nei difuzinių ėmiklių.

I-ojo tyrimų etapo difuzinių ėmiklių ir nuolatinių matavimų OKTS rezultatai.

TYRIMŲ IŠVADOS

- Zonos teritorijoje sieros dioksido vidutinės pirmo tyrimų etapo koncentracijos nesiekė ribinės vertės. Vertinant pirmo ir antro tyrimų periodų duomenis, išsiskyrė tyrimų vietos: Varėna 03 – per pirmą tyrimo periodą matuota 15.1 µg/m³, o per antrą – 1.8 µg/m³, **Plungė 03 – per pirmą tyrimo periodą matuota <0.3 µg/m³, o per antrą – 6.2 µg/m³** ir N.Akmenė 01 atitinkamai 0.3 ir 9.2 µg/m³. Vidutinės azoto dioksido koncentracijos per pirmąjį tyrimų laikotarpį Klaipėdoje ribinę vertę viršijo dviejose vietose (40.5 ir 41.8 µg/m³, vienoje vietoje vidutinė koncentracija (38.4 µg/m³) nustatyta virš viršutinės vertinimo vertės, o trijose tyrimų vietose – svyravo tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų ir kito nuo 26.1 iki 30.8 µg/m³. Panevėžyje azoto dioksido koncentracijos nesiekė nustatytų vertinimo normų ir kito nuo 10.0 iki 25.4 µg/m³. Šiauliuose vidutinės azoto dioksido koncentracijos kito nuo 4.5 iki 35.9 µg/m³, dviejose vietose viršijo viršutinę vertinimo ribą ir siekė 33.7 ir 35.9 µg/m³. Vertinant vidutines azoto dioksido koncentracijas kituose mažesniuose miestuose, ribinės vertės viršijimas nustatytas Grigiškės 01 (42.8 µg/m³), o tyrimų vietose: Vievis 01 (31.2 µg/m³), Kėdainiai 03 (28.4 µg/m³), Tauragė 01 (27.6 µg/m³), Telšiai 01 (27.6 µg/m³) ir Mažeikiai 02 (27.0 µg/m³) vidutinės azoto dioksido koncentracijos svyravo tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų. Pirmo tyrimų etapo Klaipėdos mieste vidutinė benzono koncentracija kito nuo 1.2 – 1.6 µg/m³. Panevėžyje per šį tyrimų etapą vidutinė benzono koncentracija buvo 1.4 – 3.8 µg/m³, dviejose vietose – siekė žemutinę vertinimo ribą, o vienoje – nustatyta koncentracija (3.8 µg/m³), didesnė nei viršutinė vertinimo riba. Šiauliuose keturiuose tyrimų taškuose vidutinė benzono koncentracija svyravo tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų, o viename – buvo didesnė (3.8 µg/m³) už viršutinę vertinimo ribą. Kituose

mažesniuose zonos teritorijos miestuose vidutinės benzeno koncentracijos svyravo nuo 0.9 iki 3.8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. 45 zonos teritorijoje esančiuose tyrimų vietose vidutinė benzeno koncentracija yra tarp žemutinės ir viršutinės vertinimo ribų.

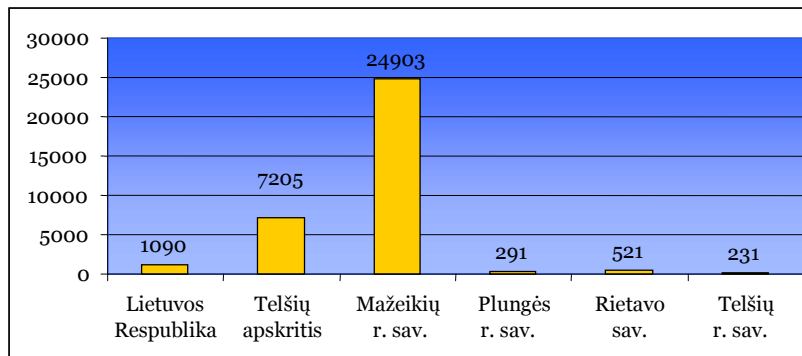
- Amoniakų koncentracijų tyrimai aplinkos ore prie keturių kiaulininkystės ūkių rodo, kad tik prie UAB „Saerimner“ Rupinskių kiaulidžių komplekso tyrimo taškuose, esančiuose pavėjinėje pusėje 50 ir 100 metrų nuo fermos buvo viršyta ribinė amoniako vertė. Čia per pirmąsias dvi tyrimų savaites nustatytos atitinkamai 62.0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ir 46.1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ amoniako koncentracijos. Per antrąjį tyrimų periodą ribinės vertės viršijimas nustatytas taške, esančiame pavėjinėje pusėje 50 metrų nuo fermos. Amoniako koncentracija šiame taške siekė 45.7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

19. Analizuojant oro kokybės rodiklius, Plungės rajono savivaldybės teritorijoje pastebimos oro užterštumo iš stacionarių taršos šaltinių mažėjimo tendencijos. Šių teigiamų pokyčių raidai didelę reikšmę turi įvairūs ekonominiai, urbanistiniai, visuomenės sveikatingumo bei ekologinio švietimo ir aplinkos apsaugos kontrolės veiksniai. Reorganizavus AB “Minija”, užsidarius įmonėms UAB “Saprega”, AB “Linų audiniai”, jau 2010 metais yra pastebimos užterštumo mažėjimo tendencijos. Oro kokybės rodiklius lyginant su kitais Lietuvos Respublikos regionais, pastebima, jog Plungės rajono savivaldybės teritorijoje šie rodikliai nesiekia nė pusės Lietuvos Respublikos vidutinių taršos rodiklių. Tai rodo mažesnę stacionarių taršos šaltinių skaičių ir poveikį aplinkai, tinkamą rūpinimąsi aplinkos apsauga.

Savivaldybės privalo informuoti vietos gyventojus, kai viršijamas aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu bei azoto dioksidu pavojaus slenkstis, ir imtis priemonių, kad pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai būtų sumažintas.

Pagrindiniai oro taršos šaltiniai Plungės rajono savivaldybėje yra mažos pramonės įmonės, katilinės, žolės ir šiukšlių deginimas, mobilieji teršimo šaltiniai ir teršalai, patenkantys iš kitų regionų. 2008 m. Plungės rajone iš stacionarių šaltinių į atmosferą buvo išmesta 321,2 t teršalų, t. y. vienam gyventojui teko 7,4 kg, arba į 1 km^2 teko 291 kg teršalų (palyginimui: 2001 m. - 449,8 kg, 2006 m. - 434 kg). Lyginant teršalų emisijas Plungės rajone su kitomis Telšių apskrities savivaldybėmis, matyti, kad labiausiai išsiskiria Mažeikių rajono savivaldybė dėl joje esančių pramonės įmonių. Plungės rajone emisijos vienos mažiausių.

Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių, tenkantis 1 km^2/kg , 2008 m.

Sudaryta remiantis Statistikos departamento duomenimis

20. Plungės miesto centrinėje dalyje, įgyvendinant viešųjų erdvių sutvarkymo projektus, yra numatyta atnaujinti didžiąją dalį želdinių ir želdynų, kurie, kaip manoma, turės teigiamos įtakos teršalų absorbcijai. Siekiant išvengti transporto spūsčių ties miesto centrinėje dalyje esančia geležinkelio pervaža bei sureguliuoti transporto srautus, artimiausiu metu yra numatoma įrengti autotransporto požeminį tunelį. Rengiami vakarinio aplinkkelio, nukreipsiančio autotransporto judėjimą iš Varkalių gyvenvietės per Kaušenus į automagistralę Palanga – Šiauliai, bei Gondingos gatve nukreipsiančio autotransporto judėjimą į pramoninį Plungės miesto rajoną, projektai.

IX. INFORMACIJA APIE APLINKOS ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONES, TAIKYTAS IKI PROGRAMOS RENGIMO

21. Siekiant sumažinti LOJ išmetimus į atmosferos orą, Plungės rajono savivaldybės teritorijoje visos degalinės eksploatuojamos pagal LAND 35 - 2000 nustatytus reikalavimus. Sugriežtinta kontrolė įmonėse, naudojančiose LOJ.

Kadangi Plungės rajono savivaldybė įsikūrusi svarbių automagistralių sankirtoje, pagrindinis autotransporto apkrovimas teko Plungės miesto centrui: J. Tumo - Vaižganto – Dariaus ir Girėno, Telšių – Vytauto bei Laisvės – A. Jucio gatvių sankryžoms. Siekiant sumažinti autotransporto apkrovą, pirmuoju etapu buvo pastatyti pietinis bei šiaurinis Plungės miesto aplinkkeliai, nukreipiantys magistralių Tauragė – Mažeikiai bei Klaipėda - Šiauliai tranzitinį autotransportą pro mažiau urbanizuotas teritorijas. Pastačius aplinkkelį, mieste buvo apribotas sunkvežimių eismas, nesudarantis galimybių didėti anglies monoksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių bei lakiųjų organinių junginių emisijoms Plungės mieste.

**X. PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ORO KOKYBĖS VALDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS
2011 – 2017 M.**

Eil. Nr.	Priemonė	Normose apibrėžti teršalai, kurių mažinimui aplinkos ore turės įtakos numatyta priemonė	Trumpas priemonės aprašymas	Priemonės įvykdymo (vykdymo) laikas	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltinis
APLINKOS KOKYBĖS VALDYMAS						
1.	Gatvių priežiūra					
1.1.	Surinkti po žiemos sezono smėlį ir purvą, valyti nuo kelkraščių susikaupusias žemes	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5})	Žiemą gatvės barstomos smėlio ir druskos mišiniu, po šaltojo metų sezono nutirpus sniegui, būtina kuo skubiau surinkti smėlį ir purvą, susikaupusį gatvėse	Per 1 mėn. nuo seniūnijų raštiško pavedimo valančiajai įmonei	Plungės rajono savivaldybės seniūnijų užsakymu paslaugas teikianti samdoma įmonė.	Savivaldybės biudžetas
1.2.	Valyti pagrindinių miesto gatvių važiuojamąsias dalis	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5})	Važiuojantys automobiliai pakelia važiuojamojoje gatvės dalyje esantį purvą (dulkes), kuris vėl sėda kelkraščiuose ir važiuojamojoje dalyje	Kasmet šiltuoju metų laiku	Plungės rajono savivaldybės seniūnijų užsakymu paslaugas teikianti samdoma įmonė.	Savivaldybės biudžetas
1.3.	Plauti ir/ar laistyti pagrindines miesto gatves	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5})	Važiuojantys automobiliai pakelia važiuojamojoje gatvės dalyje esantį purvą (dulkes), kuris vėl sėda kelkraščiuose ir važiuojamojoje dalyje	Kasmet šiltuoju metų laiku	Plungės rajono savivaldybės seniūnijų užsakymu paslaugas teikianti samdoma įmonė.	Savivaldybės biudžetas

2.	Miesto transporto srautų optimizavimas					
2.1.	Autotransporto srautų intensyvaus eismo gatvėse sureguliuavimas	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5}), azoto dioksidas, anglies monoksidas	Autotransporto srautų nukreipimas ir sureguliuavimas iš miesto dalių, kur oro teršalų, susijusių su autotransportu, koncentracija didžiausia	Nedelsiant, esant duomenų apie galimą ribinių teršalų verčių viršijimą	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–
2.2.	Autotransporto eismo optimizavimas, didinant greitį gatvėse	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5}), azoto dioksidas, anglies monoksidas	Eismo optimizavimas, didinant automobilių greitį ir pravažumą gatvėse. Tuo pasiekiamas mažesnis užterštumas gatvėse, nes automobiliai, važiuodami didesniu greičiu, sunaudoja mažiau degalų ir taip sumažina teršalų emisijas į aplinką	Nuolat vykdomas autotransporto eismo optimizavimas	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–
2.3.	Laikinas eismo ribojimas gatvėse ar jų atkarpose	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5}), azoto dioksidas, anglies monoksidas	Autotransportas nukreipiamas apylankomis, gavus duomenų apie galimą teršalų ribinių verčių viršijimą dėl autotransporto tam tikroje teritorijoje. Priemonės naudojamos, kol sumažinamos teršalų vertės iki įprastų, leistinų verčių	Nedelsiant, esant duomenų apie galimą ribinių teršalų verčių viršijimą	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–
3.	Miesto gatvių dangų tvarkymas					
3.1.	Gatvių asfaltavimas	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5})	Išasfaltavus gatves, sumažėja automobilių keliamų dulkių kiekis, taip sumažinama aplinkos oro tarša kietosiomis dalelėmis	Kasmet asfaltuojamos naujos gatvės ir gatvių atkarpos	Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	Savivaldybės biudžetas, Valstybinės kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos, investicinių fondų lėšos.

3.2.	Gatvių nusidėvėjusių dangų keitimas naujomis	Kietosiomis dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5}), azoto dioksidas, anglies monoksidas	Pakeitus ir atnaujinus gatvių dangas, pagreitėja eismas gatvėse, dėl šios priežasties teršalų emisijos greičiau išsiskirsto, nesikoncentruoja vienoje vietoje	Kasmet keičiamos senos nusidėvėjusios gatvių dangos	Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	Savivaldybės biudžetas, Valstybinės kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos, investicinių fondų lėšos.
4.	Ūkio subjektų taršos kontrolė					
4.1.	Centralizuotos šilumos gamybos įmonių kontrolė	Sieros dioksidas	Nustačius, kad sieros dioksido normos viršijimas susijęs su šilumos tinklų naudojamu kuru, rekomenduojama pagal galimybes naudoti besierį kurą (biokuras, dujos)	Priemonės naudojamos, kol sumažinamos teršalo vertės iki įprastos, leistinos vertės	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–
4.2.	Gamybos įmonių veiklos kontrolė	Azoto oksidai	Gamtinės aplinkos kokybei gerinti gali būti vykdomas laikinas ūkio subjektų veiklos reguliavimas, tai yra veiklos vietos bei pobūdžio nustatymas, gamybos apimtys, didžiausios leistinos taršos normų ribojimas ir pan.	Priemonės naudojamos, kol sumažinamos teršalo vertės iki įprastų, leistinų verčių. Ilgalaikės taršos mažinimo priemonės – taršos integruotos prevencijos kontrolės (TIPK) leidimų koregavimas, siekiant sumažinti taršą iš stacionarių taršos šaltinių	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–

4.3.	Degalinių veiklos kontrolė	Benzenas	Taršos židiniai lakiaisiais organiniais junginiais dažniausiai susidaro netoli degalinių ar naftos pramonės įmonių, kai vyksta degalų perpylimai, esant sąlyčiui su aplinkos oru. Laikinas eismo ribojimas gatvėse ar jų atkarpose, gavus duomenų apie teršalo ribinių verčių viršijimą	Priemonės naudojamos, kol sumažinamos padidėjusios teršalo vertės iki įprastų, leistinų verčių	Savivaldybės administracijos Vietos ūkio ir turto skyriaus specialistai.	–
4.4.	Aplinkos oro kokybės kontrolės laboratoriniai tyrimai	Kietosios dalelės (KD ₁₀ ir KD _{2,5}), azoto, anglies bei sieros oksidai, benzinas, švinas ir kt.	Esant duomenų apie galimą ribinių taršų verčių viršijimą.	Nedelsiant, esant duomenų apie galimą ribinių teršalų verčių viršijimą	Savivaldybės administracijos užsakymu tyrimus atliekanti laboratorija	Ekologinių situacijų valdymo priemonėms skirtos Savivaldybės biudžeto lėšos

IŠRAŠAS IŠ PLUNGĖS RAJONO STRATEGINĖS PLĖTROS 2010 – 2017 PLANO

I. PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪRA

1.1. TIKSLAS. VYKDYTI SUBALANSUOTĄ SUSISIEKIMO SISTEMOS PLĖTRĄ

1.1.1.16.	Įgyvendinti 2007 m. rugsėjo 20 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1–10–204 patvirtintą 2007–2013 metų Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo dalies plėtros ir priežiūros programą (įvertinant objektų paskirstymą pagal P1, P2, P3 prioritetinę svarbą)	Plungės rajono savivaldybės administracija (Vietos ūkio ir turto skyrius)	2011–2017	Rekonstruota ~ 40 km	40000,0	ES lėšos, Savivaldybės lėšos, valstybės lėšos, kitos lėšos
-----------	---	---	-----------	----------------------	---------	--

1.2. TIKSLAS. UŽTIKRINTI RAJONE SAUGIĄ IR ŠVARIĄ GYVENAMĄJĄ APLINKĄ

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Įgyvendinimo terminai	Pasiekimo rodiklis	Orientacinis lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
1.2.4.11.	Surinkti UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ Jėrubaičių sąvartyno biodujas	UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“	2011–2012	Įdiegta dujų surinkimo įranga iš atliekų kaupų	2000,0	UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ lėšos.

1.3. TIKSLAS. PADIDINTI ŠILUMOS ENERGIJOS NAUDOJIMO EFEKTYVUMĄ

1.3.1. Uždavinys. Renovuoti ir modernizuoti rajono šilumos ūkį

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Įgyvendinimo terminai	Pasiekimo rodiklis	Orientacinis lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai
1.3.1.3.	Teikti teisinę ir praktinę informaciją daugiabučių namų savininkų bendrijų kūrimo klausimais ir apie valstybės teikiamą paramą daugiabučiams namams atnaujinti pagal Daugiabučių namų modernizavimo programą	Plungės rajono savivaldybės administracija (Vietos ūkio ir turto skyrius), Būsto ir urbanistinės plėtros agentūros Telšių skyrius	2011–2017	Nuolatinė konsultacija; parengtos ir kasmet atnaujinamos atmintinės	–	–
1.3.1.8.	Vykdyti energijos naudojimo efektyvumo plėtros, vietinių ir atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo bandomuosius projektus	Plungės rajono savivaldybės administracija (Vietos ūkio ir turto skyrius)	2011–2017	Įvykdyta projektų	1000,0	Savivaldybės lėšos